

Välfärd

1/2015

SCB

Statistiska centralbyrån Statistics Sweden

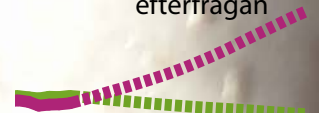

Så stor är
PENSIONEN

Flyktingars väg
TILL ARBETE

**PERSONAL-
BRIST**
hotar vården

efterfrågan

tillgång

MATSVINNET
Vi synar hushållen

ges ut av

STATISTISKA CENTRALBYRÅN

med syfte att i lättillgänglig form presentera och analysera aktuell statistik om välfärd, arbetsmarknad, utbildning och befolkning. Tidskriften är öppen för bidrag från experter såväl inom som utanför SCB. Författarna svarar själva för åsikter som framförs.

© 2015, Statistiska centralbyrån

Citera gärna men ange källan:
SCB:s tidskrift Välfärd

REDAKTION

Alexandra Kopf Axelman	08-506 943 51
Chefredaktör	
Teresia Dunér	08-506 947 54
Johan Eklund	45 38
Anja Folkman	46 91
Anna Nyman	45 94
Hans Heggemann	019-17 68 10
Kenny Petersson	65 62
Åsa Westlund,	08-506 949 15
layout, diagram	

REDAKTIONSRÅD

Inger Eklund, ansvarig utgivare
Karin Anderberg
Eva Hagsten
Therese Hedlund
Magnus Sjöström
Viveka Palm

ADRESS

Tidskriften Välfärd
Statistiska centralbyrån
Box 24300, 104 51 Stockholm
E-post: tidskriften.valfard@scb.se
Webbplats: www.scb.se/valfard

PRENUMERATIONER

Att prenumerera på Välfärd är gratis.

Beställ e-prenumeration:

www.scb.se/valfard

Beställ prenumeration av papperstidning:

prenumeration.valfard@scb.se

Frågor om prenumeration:

019-17 65 51

Omslagsfoto:

Kari Kohvakka, Johnér

Medlem i

**SVERIGES
TIDSKRIFTER**

ISSN 1654-1502 (Online)

ISSN 1651-6710 (Print)

URN:NBN:SE:SCB-2015-A05T11501_pdf

Tabergs, februari 2015

Nya mått ger nya kunskaper

När statistiken utvecklas får vi veta nya saker om världen. Det hittar du exempel på i detta nummer. Vi har kopplat uppgifter om fattigdom och social utestängning till begreppet urbaniseringsgrad. En bild träder då fram av hur olika fattigdomen kan se ut i Europa. I östra Europa finns fattigdomen på landsbygden, men i flera gamla EU-länder finns den istället i storstäderna.

VI TITTAR OCKSÅ NÄRMARE på en grupp som vi kallar "unga som varken arbetar eller studerar" (UVAS). Begreppet ungdomsarbetslöshet upplevs ibland som knepigt, eftersom många som egentligen inte har problem att få jobb kommer med. Som svar på det utvecklades olika mått, NEETs (Not in employment, education or training) i Arbetskraftsundersökningarna, eller som här UVAS, från registerstatistiken. Dessa mått försöker ringa in grupper av unga som verkligen har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden.

IBLAND ÄR DET SVÅRT att skapa den information man vill ha från befintliga källor. Då får man helt enkelt fråga! Det har vi gjort när det gäller hushållens matavfall. Det som hamnar i soporna hade vi koll på efter så kallade "plockstudier", men inte det vi håller ut i avloppet. Men nu vet vi! Tack vara våra fantastiska uppgiftslämnare, som snällt fört bok över det, för att vi alla ska få lära oss något nytt om världen.

Alexandra Kopf Axelman
alexandra.kopf.axelman@scb.se

➔ 20 MAJ HELDAG OM DEMOGRAFI

SCB anordnar tillsammans med Svensk demografisk förening en heldag om demografi den 20 maj. Under dagen presenteras den nya prognosen för Sveriges befolkning år 2015–2060 tillsammans med aktuell demografisk analys.

Mer information och anmälan på www.scb.se under Kurser och seminarier

RÄTTELSE

I förra numret (4/2014) finns ett fel i artikeln "Män får längre gator". Skillnaden i längd mellan gator med manliga och kvinnliga namn har ökat med 70 meter, inte 10 meter som det står i artikeln.

I artikeln "Europas befolkning – detaljerna träder fram" i samma nummer är diagrammet med rubriken "Fler fransmän i glesbygd" felaktigt. Du hittar en korrekt version i samma artikel på SCB:s webbplats.

19 % klarar inte av en oväntad utgift på 10 000 kr. *Källa: SCB*

INNEHÅLL

5 Halv miljon ton mat kastas i onödan

Ätbar mat slängs i sopor och avlopp.

8 Majoritet av flyktingar i arbete efter 10 år

Studier vanligast ett år efter invandring.

10 Hög utbildning bland 2000-talets invandrare

Tyska och kinesiska invandrare är välutbildade.

Intervju:
12 SCB har full koll på pensionerna

13 Så mycket inkomst kvar i pension

Nerslag bland födda 1940.

” Medianinkomsten 2013, då de var 73 år, var 178 000 kronor.

18 Minskad inkomstklyfta mellan äldre och yngre i EU

Vi jämför Sverige med Grekland.

20 Risk för kraftig personalbrist inom vård och omsorg

Trender och prognoser på arbetsmarknaden.

23 100 000 unga varken arbetar eller studerar

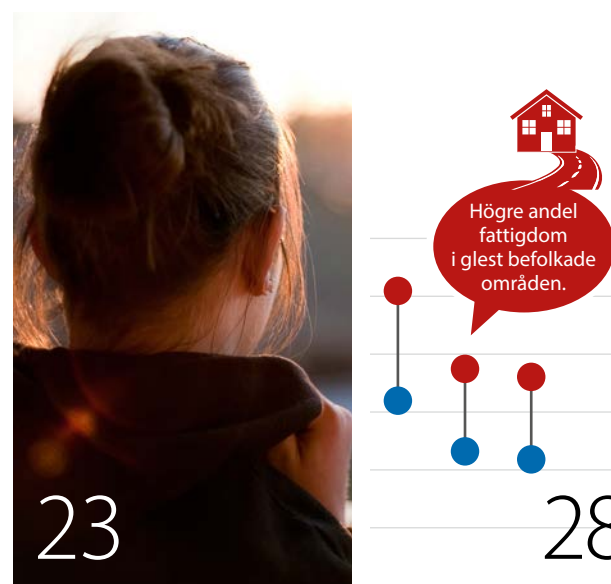
Nästan var fjärde av dem saknar helt inkomst.

Statistikskolan:
26 Urbanisering – från land till stad

28 EU – var fjärde är fattig i glesbygd

Men i t.ex. Storbritannien är fattigdom vanligast i stan.

30 NOTISER

Baksidan:
Högst inkomster bland äldre i Luxemburg

Publikationer från SCB

TVÅ DECENNIER AV MILJÖRÄKENSKAPER

I mer än 20 år har SCB tagit fram miljöräkenskaper, som gör det möjligt att analysera sambandet mellan miljö och ekonomi. Det handlar bland annat om att ekonomisk tillväxt, konsumtionsökning, bränsleanvändning och ökade transporter påverkar vår miljö genom utsläpp och materialanvändning eller uppkomst av avfall. Jubileumsrapporten är en sammanställning över statistiken som numera är årlig. Läs mer i rapporten 2015:4 *Miljöräkenskaperna – ett jubileum.*

■ Lätt att få jobb efter energiprogrammet

De som studerat på energiprogrammet på gymnasiet har lättast att få jobb efter studierna. Tre år efter gymnasieskolan var 74 procent av dem etablerade på arbetsmarknaden. Andra gymnasieprogram där många fått jobb efter tre år var fordonsprogrammet (72 procent) och byggprogrammet (68 procent). Endast 40 procent av dem som hade studerat på estetiska programmet hade etablerat sig på arbetsmarknaden efter tre år. Läs mer i temarapporten *Etablering på arbetsmarknaden tre år efter gymnasietiden.*

■ Vuxna med svaga färdigheter beskrivna

Sverige har deltagit i en internationell undersökning om vuxnas färdigheter (PIAAC) och fick i jämförelse ett högt resultat. Samtidigt finns det drygt en miljon människor 16–65 år som har otillräckliga färdigheter i att läsa och/eller räkna.

Nu har en rapport sammanställts baserat på resultaten, som beskriver vilka grupper det handlar om. Vidare beskrivs situationen på arbetsmarknaden och i samhället för vuxna med otillräckliga eller låga färdigheter. Läs mer i temarapporten: *Utbildning 2015:2, Vuxna med svaga färdigheter.*

Vuxna med svaga färdigheter

VETENSKAPLIG TIDSKRIFT 30 ÅR

SCB:s vetenskapliga tidskrift *Journal of Official Statistics* firar 30 år i år, med en konferens i Stockholm den 10–12 juni. Programmet omfattar två dagar med kurser och en heldag med föreläsningar och en paneldebatt. Kursledare och talare är genomgående internationellt kända namn.

Mer information om konferensen på scb.se/JOS-Anniversary-2015/

Alla publikationer kan laddas ner som pdf:er från www.scb.se. Vissa av dem kan du även beställa tryckta.

Prenumerera på Valfärd via e-post

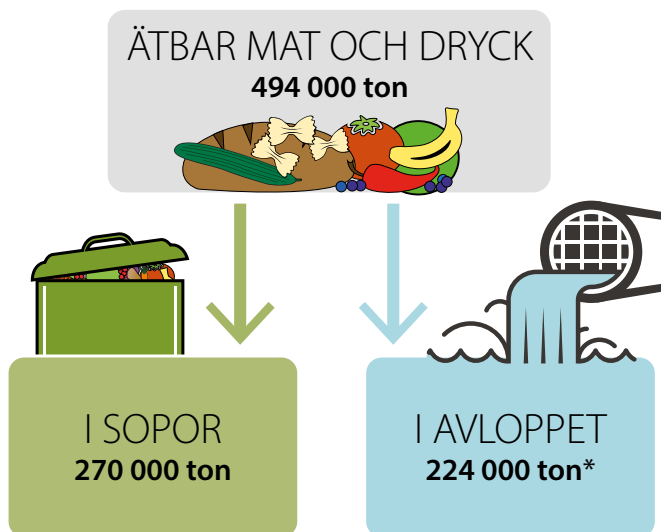
Du vet väl att du kan prenumerera på Valfärd elektroniskt via vårt nyhetsbrev? Anmäl dig på www.scb.se/valfard. Där kan du också prenumerera på papperstidningen. Båda är gratis.

Halv miljon ton mat kastas i onödan

Cirka en halv miljon ton ätbar mat och dryck slängs i sopor och hålls ut i avlopp i svenska hushåll varje år. Det innebär att drygt 50 kilo mat och dryck per person kastas i onödan, något som också påverkar miljön.

EN HALV MILJON TON MAT OCH DRYCK SLÄNGS

Antal ton ätbar mat som slängs i svenska hushåll, år 2012 respektive 2013

*Baserat på en skattad population där hushåll med matavfallskvarn inte ingår.

Mat och dryck slängs bland annat på arbetsplatser, restauranger och i skolor. Men allra mest mat slängs hemma hos dig och mig. En person slänger i genomsnitt 28 kilo ätbar mat som hamnar i soporna, medan 26 kilo mat och dryck hamnar i avloppet. Det rör sig alltså totalt om 54 kilo per person och år, vilket motsvarar cirka ett kilo i veckan. SCB,

som ingår i Svenska Miljö Emission Data (SMED), har på uppdrag av Naturvårdsverket dels tagit fram statistik för matavfallet som hamnar i soporna, och dels för det som hamnar i avloppet.

När det gäller ätbar mat som slängs i hushållssoporna rör det sig totalt om 270 000 ton ätbar mat. Exempel på onödigt avfall, eller svinn, är matrester från måltider eller bröd och frukt som går att äta. Det finns naturligtvis också matavfall som inte kan undvikas och som slängs i hemmen, till exempel kaffesump, lökskal och kycklingben. Det ingår inte här.

Om man jämför med olika delar av samhället som hanterar mat, så är det hushållen som kastar mest i soporna. Förutom kategorierna i figuren nedan slänger även andra aktörer till exempel jordbruket och livsmedelsindustrin en hel del ätbar mat.

MEST MATAV FALL FRÅN HUSHÅLLEN

Ätbart matavfall i Sverige efter källa, kilo per person i befolkningen, år 2012

DET SLÄNGS ÄVEN 224 000 TON mat och dryck i avloppet som hade kunnat konsumeras. Det framgår av en enkätundersökning bland hushållen, där SCB även ställt detaljerade frågor om vad som slängs och hur mycket. De vanligaste livsmedlen som hamnar i avloppet är kaffe, te och mejeriprodukter. Mat och dryck sköljs exempelvis ner där för att det blir rester från måltider, matlagning eller fikatillfällen. Det är det främsta skälet till att kaffe och te hamnar i avloppet. När det gäller mejeriprodukter kastas de inte bara för att det uppstår rester, lika ofta sker det på grund av att varan har blivit gammal eller har utgången datum.

Det är skillnad mellan olika slags hushåll i hur mycket mat och dryck som hålls i avloppet per person och år. Hushåll som bara består av en person håller ut mest, 32 kilo per person och år. →

Att slänga mat och dryck som hade kunnat konsumeras i sopor eller avlopp innebär en miljöbelastning.

Större hushåll, de med fem personer håller ut minst, i genomsnitt 15 kilo per person.

ATT SLÄNGA MAT OCH DRYCK som hade kunnat konsumeras i sopor eller avlopp innebär en miljöbelastning. För att exempelvis producera ett bröd krävs det att spannmål odlas, vilket i sin tur kräver att en traktor bereder jord, gödslar, skördar och transporterar. Till allt detta går det åt bränsle. Säden transporteras sedan till ett bageri där bröd bakas i ugn och därefter når det butiken. Från butikerna transporteras brödet hem till dig och mig. Om du inte äter ditt bröd ger allt detta upphov till utsläpp helt i onödan. Genom att slänga mindre ätbar mat i sopor och avlopp kan vi därför bidra till minskad miljöpåverkan.

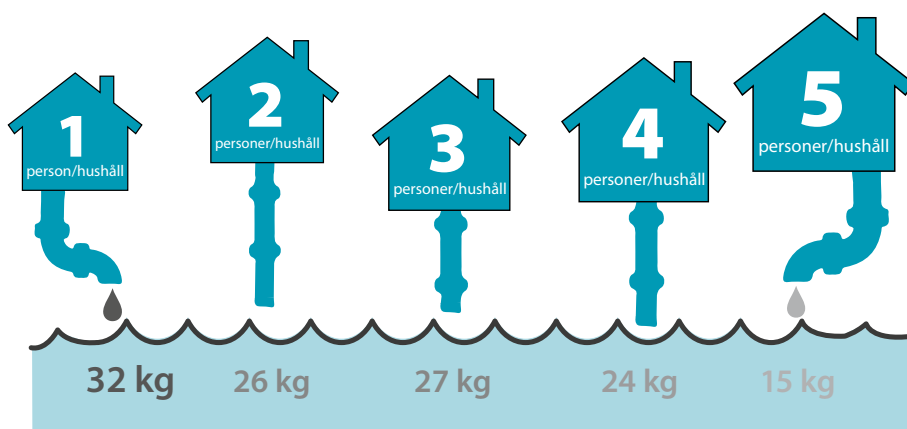
I SVERIGE FINNS ETT NATIONELLT ETAPPMÅL om ökat hushållande av resurser i livsmedelskedjan som ska vara uppnått år 2018. När det gäller fast matavfall handlar det om att minst 50 procent ska sorteras ut från hushåll, storkök, butiker och restauranger och behandlas så att växtnäring kan tas tillvara. Dessutom ska minst 40 procent av matavfallet behandlas så att även energi kan tas tillvara.

Målet innebär alltså att minst 50 procent av avfallet ska rötas eller komposteras, varav minst 40 procent på ett sådant sätt så att växtnäringen i matavfallet kan tas tillvara.

SCB har tagit fram statistiken över matavfallet som en del av uppföljningen av etappmålet. Uppföljningen 2013 visar att omkring 31 procent av matavfallet från hushåll, restaurang, handel och storkök rötades och komposterades så att näringsämnen togs tillvara. Det är alltså en bit kvar till målet på 50 procent. Motsvarande andel där näringsämnen tas omhand var 21 procent, vilket ska jämföras med målet på 40 procent. Även om de insamlade matavfallsmängderna till biologisk behandling har ökat betydligt under de senare åren så visar detta alltså att Sverige idag är en bra bit ifrån att klara återvinningsmålet för 2018. ■

SINGELHUSHÅLL HÅLLER UT MEST I AVLOPPET PER PERSON

Mängd mat och dryck till avlopp (kg/person och år), 1–5-personshushåll, år 2013

VANLIGAST ATT HÄLLA UT TE OCH KAFFE I AVLOPPET

Mat och dryck som hålls ut i avloppet av hushåll, fördelat efter typ, år 2013

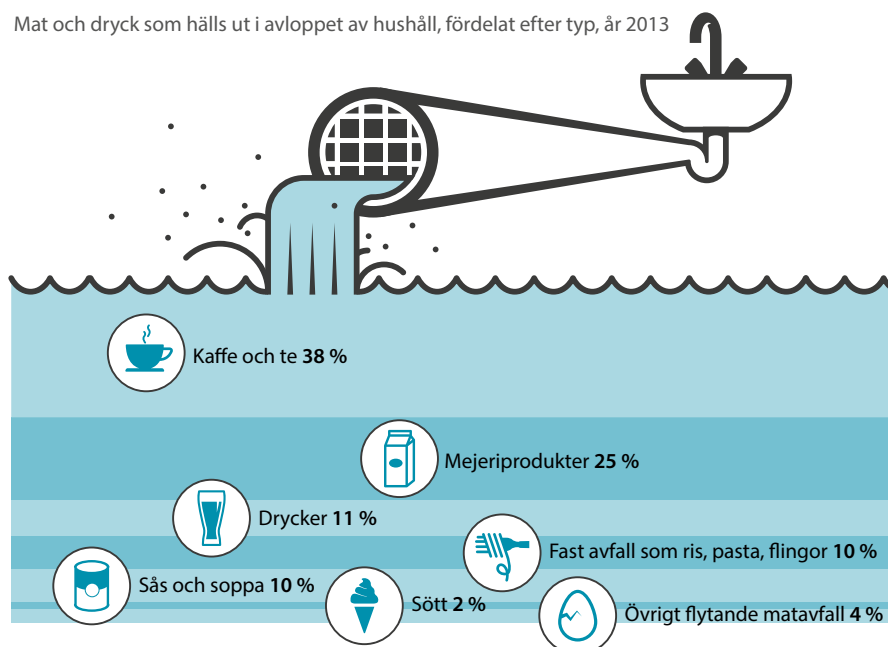

Foto: Jesper Molin, Scandina

FAKTA

I AVLOPPET

Uppgifterna om mängderna mat och dryck som hålls ut i avloppet är baserade på en enkätundersökning till hushåll i Sverige 2013. Den redovisas i **"Mängd mat och dryck via avloppet – en enkätundersökning i svenska hushåll"**, Naturvårdsverket 2014.

I SOPORNA

Uppgifter om matavfall som sorterats ut eller slängts i soppåsen är bland annat baserade på en studie av hushållens avfall. Läs mer i **"Matavfallsmängder i Sverige 2012"**, Naturvårdsverket 2014.

Louise Sörme och Malin Johansson arbetar med miljöstatistik på SCB.

Louise Sörme
08-506 9 47 92
louise.sorme@scb.se

Malin Johansson
08-506 941 78
malin.johansson@scb.se

Majoritet av flyktingar i arbete efter 10 år

Av flyktingar som invandrade åren 1997 till 1999 och stannade kvar i Sverige var det 6 av 10 som hade förvärvsarbete efter 10 år.

SCB har studerat utvecklingen av andelen förvärvsarbetande bland utrikes födda kvinnor och män som invandrade under åren 1997–1999. Av dem som kommit till Sverige som flyktingar eller anhängare var det 8 av 10 eller cirka 31 000 personer som stannade kvar i Sverige under de 13 år som uppföljningen omfattar.

Totalt var det nästan 12 000 flyktingar från 90 olika länder som stannade kvar i Sverige under 13 sammanhängande år. Många av dem kom från Irak och forna Jugoslavien. Bland de nästan 20 000 anhängare var Irak, Jugoslavien och Turkiet de vanligaste ursprungsländerna.

Efter 10 års tid i Sverige arbetade 60 procent av kvinnorna som kommit som flykting- eller anhängare.

invandrare. Bland männen arbetade något mer än 60 procent av flyktingarna och omkring 70 procent av anhängare. Efter ytterligare ett par år i Sverige ökade kvinnornas förvärvsfrekvens lite till medan männens utveckling avstannade. Detta kan bero på att männen drabbades hårdare av finanskrisen som inträffade under hösten år 2008. Den krisen sammanföll med att de invandrade bostäder i Sverige under omkring 10 år. Även efter 13 års tid i Sverige har flyktingar och anhängare lägre förvärvsfrekvens än jämgamla inrikes födda kvinnor och män.

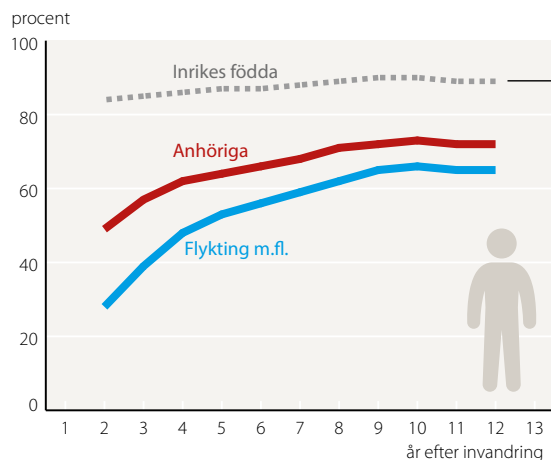
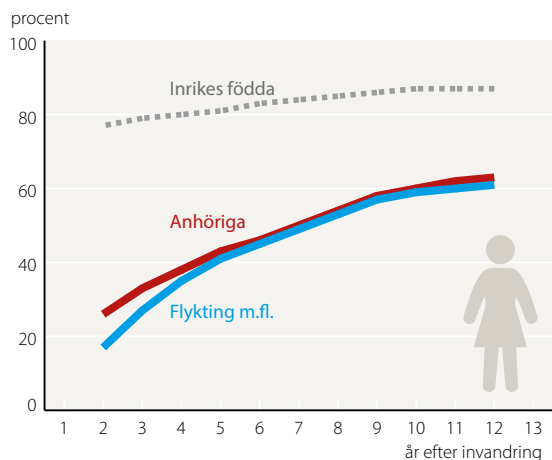
70%

av männen som invandrade som anhängare hade förvärvsarbete 13 år efter invandringen.

Det händer att personer som utvandrat från Sverige inte anmält sin flytt till Skatteverket. Det innebär att förvärvsfrekvensen underskattas eftersom de räknas in i folkmängden men inte haft förvärvsarbete i Sverige. Hur mycket förvärvsfrekvensen underskattas är svårt att säga, men de flesta av dem antas ingå i gruppen "saknar inkomst".

OMKRING SEX AV TIO FLYKTINGAR ARBETAR EFTER 13 ÅR

Andel förvärvsarbetande efter tid i Sverige för flyktingar och anhängare. Glidande medelvärden över tre år

Som jämförelse redovisas en sammanvägning av jämgamla inrikes födda kvinnors och mäns förvärvsfrekvens för de år som motsvarar 1, 2, 3 o.s.v. år efter invandringen.

Foto: Leif Johansson, Scandinarv

OM UNDERSÖKNINGEN

GRUPPEN SOM FÖLJS I RAPPORTEN är utrikes födda kvinnor och män som invandrade under åren 1997–1999, och som då var 20–49 år gamla. Här redovisas endast de som var folkbokförda i Sverige under 13 sammanhängande år. Det innebär att gruppen som invandrade under 1999 följts till och med år 2012. Åldersgruppen 20–49 år har valts för att studera grupper som varit i förvärvsarbetande åldrar under hela uppföljningsperioden. Då ålderssammansättningen mellan utrikes och inrikes födda skiljer sig åt har resultaten över andelen förvärvsarbetande åldersstandardiserats.

DATAMATERIALET HAR HÄMTATS

från SCB:s databas för integrationsstudier, STATIV. Uppgifter om förvärvsarbete avser den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken, och baseras på kontrolluppgifter för november respektive år. De som inte förvärvsarbetar har grupperats med hjälp av information om vilka typer av inkomster och ersättningar de haft samt registrering i olika skolformer.

Gruppen som här benämns **”FLYKTINGAR”** omfattar såväl de som fått uppehållstillstånd på grund av skyddsbehov som de som fått uppehållstillstånd av olika humanitära skäl.

FÖR DE SOM INTE FÖRVÄRSARBETAT har vi undersökt om de studerat eller haft någon form av inkomst eller sociala ersättningar.

Året efter invandring var det 25 000 personer som inte förvärvsarbetade. För dem var det klart vanligast att ägna sig åt studier. Närmare 80 procent av flyktingarna och mer än 60 procent av anhöriginvandrarna som inte förvärvsarbetade året efter invandring ägnade sig åt studier. Så kort inpå invandringen till Sverige var det vanligast att studera svenska för invandrare (SFI).

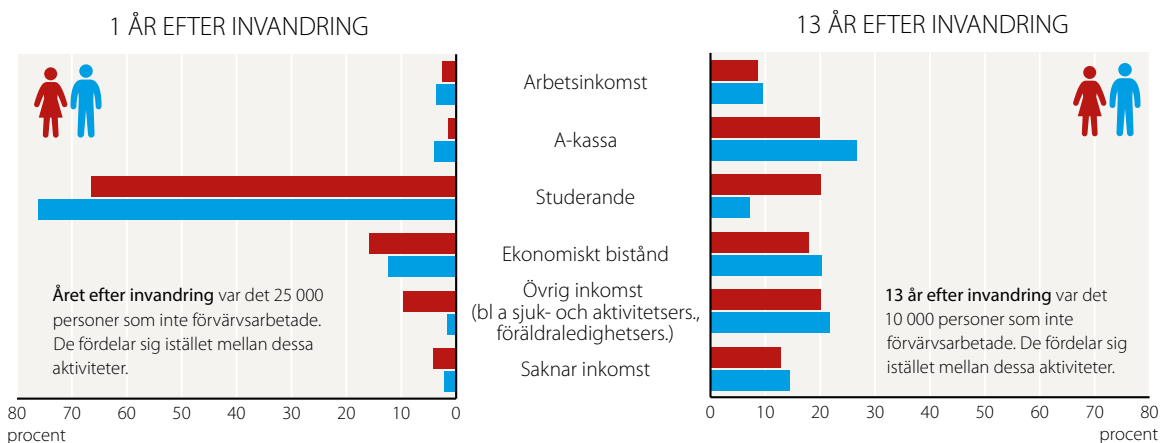
Efter 13 års tid i Sverige hade gruppen som inte förvärvsarbetade minskat till 10 000 personer. Av

dessa fick var femte sin huvudsakliga inkomst från ekonomiskt bistånd eller från sjuk- och aktivitetsersättningar och ungefär lika stor andel hade A-kassa som viktigaste inkomstkälla. Ekonomiskt bistånd omfattar i huvudsak introduktionsstöd till nyanlända och försörjningsstöd.

Även bland de som inte klassificerats som förvärvsarbetande var det en viss andel som hade arbetsinkomst som främsta inkomstkälla under respektive år. Det beror på att uppgiften om förvärvsarbete avser november månad och att personen kan ha arbetat under en annan del av året. ■

VANLIGT ATT STUDERA ÅRET EFTER INVANDRINGEN

Ej förvärvsarbetande flyktingar och anhöriginvandrare efter huvudsaklig aktivitet 1 och 13 år efter invandring

KÄLLA

Integration – etableringen på arbetsmarknaden. SCB 2014

Anna-Karin Nylin

arbetar med integrationsstatistik på SCB
08-506 942 32
anna-karin.nylin@scb.se

Hög utbildning bland 2000-talets invandrare

En hög utbildning är ungefär lika vanligt bland utrikes födda som invandrat under 2000-talet som bland jämnåriga inrikes födda. Däremot är andelen med gymnasiet som högsta utbildningsnivå väsentligt lägre än för de inrikes födda.

» I den svenska befolkningen den sista december 2013 fanns drygt en halv miljon utrikes födda i åldern 25–64 år som invandrat till Sverige år 2000 eller senare. De som invandrat till Sverige under 2000-talet har en högre utbildningsnivå än de som invandrat under 1990-talet.

En stor andel, mer än tre fjärdedelar, av de utrikes födda som invandrat under 2000-talet är relativt unga. När vi jämför inrikes och utrikes födda i åldern 25–44 år är andelen högutbildade nästan lika hög i båda grupperna. I den åldern är 32 procent av de inrikes födda högutbildade och motsvarande andel bland utrikes födda är 30 procent. Det är bland kvinnorna som andelen högutbildade är högre för de inrikes födda. I åldersgruppen 45–64 år är andelen högutbildade betydligt högre bland utrikes födda än bland inrikes födda, 27 respektive 19 procent. Totalt för åldersgruppen 25–64 år är andelen högutbildade större bland de utrikes födda som invandrat under 2000-talet än för de inrikes födda i samma ålder. Det förklaras till stor del av att andelen äldre är större bland de inrikes födda.

UTBILDNINGSNIVÅN SKILJER SIG mellan grupper beroende på varför man invandrat till Sverige. Bland dem som invandrat till Sverige under 2000-talet för att studera och 2013 var i åldern 25–44 år är 64 procent högutbildade. Även bland dem som

EN AV FEM UTRIKES FÖDDA SAKNAR GYMNASIEKOMPETENS

Utbildningsnivå för inrikes och utrikes födda, invandrade under 2000-talet, i åldern 25–44 år, efter kön, år 2013. Procent

	Kön	Befolkning (antal)	Förgymnasial	Gymnasial	Eftergymnasial kortare än 3 år	Eftergymnasial 3 år eller längre	Uppgift om utbildning saknas
Inrikes födda	Totalt	1 886 000	8	45	15	32	0,6
	Kvinnor	917 000	6	40	15	39	0,5
	Män	970 000	9	51	15	25	0,6
Utrikes födda	Totalt	399 000	19	24	15	30	13
	Kvinnor	199 000	19	23	15	33	10
	Män	200 000	18	25	15	27	15

29 %

har minst tre års eftergymnasial utbildning av de utrikes födda i åldern 25–64 som invandrat under 2000-talet.

invandrat till Sverige för att arbeta är andelen högutbildade hög, 39 procent. Personer i samma ålder som kommit till Sverige av flyktingskäl har en lägre utbildningsnivå. Av dessa är 22 procent högutbildade och 30 procent har endast en förgymnasial utbildning.

Det bör påpekas att de utrikes föddas högsta utbildning är okänd för en betydligt större del av dem som nyligen invandrat än för dem som varit en längre tid i Sverige. För de utrikes födda som invandrat till Sverige under perioden 2000 till 2013 saknas uppgift om högsta utbildning för 12 procent, vilket innebär att den verkliga andelen högutbildade sannolikt är större än den som redovisas här. Många av dem med okänd utbildning antas dock ha endast kort utbildning. Efter några år i Sverige minskar successivt andelen personer med okänd utbildning, antingen för att de genomför en utbildning i Sverige eller för att deras utländska utbildning kommer till SCB:s kännedom.

DE VANLIGASTE FÖDELSELÄNDERNA bland de utrikes födda som invandrat under 2000-talet är Irak, Polen, Somalia och Iran. Drygt 132 000 personer, eller en fjärdedel, har kommit från något av dessa fyra länder.

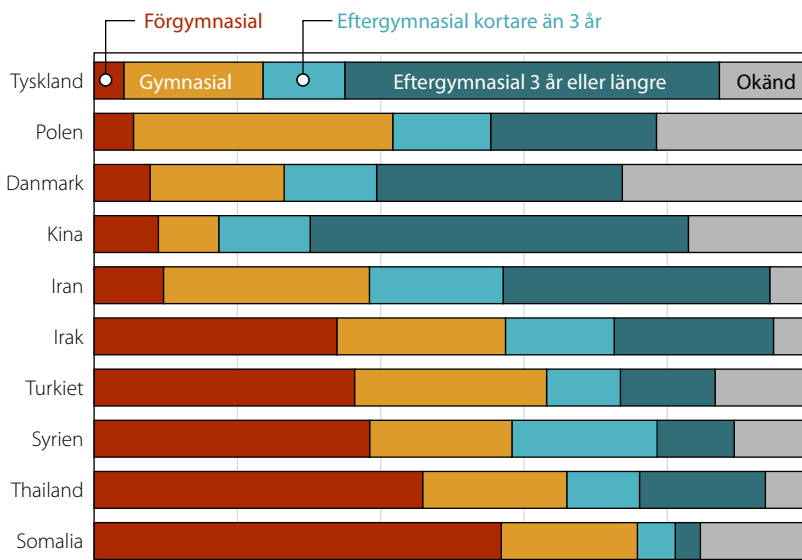
Av personer födda i Kina och Tyskland har mer än hälften en eftergymnasial utbildning på minst tre år. Även en stor andel av de personer som invandrat från Iran är högutbildade, 37 procent. De personer som invandrat från Somalia och Thailand under 2000-talet har i stor utsträckning en förgymnasial utbildning som högsta utbildning, 57 respektive 46 procent. Även bland personer som invandrat från Syrien har en relativt stor andel, 38 procent, endast en förgymnasial utbildning.

Skälen för invandring varierar mellan länderna. Personer från Kina och Tyskland har i stor utsträckning kommit till Sverige på grund av studier eller arbete medan de som invandrat från Irak, Somalia och Syrien främst kommit till Sverige av flyktingskäl.

Andelen med okänd utbildning är högre bland invandrade från vissa länder än från andra. Skillnaden kan ha samband med exempelvis skäl för invandring

MÅNGA INVANDRARE FRÅN SOMALIA OCH THAILAND HAR KORT UTBILDNING

Utbildningsnivå 2013 för utrikes födda från de tio vanligaste födelseländerna. Personer i åldern 25–64 år som invandrat under 2000-talet

Hälften av de som invandrat under 2000-talet och är födda i Kina eller Tyskland har lång högskoleutbildning.

och ålder vid invandringen. De yngsta i gruppen, som 2013 var minst 25 år, kan ha varit i de yngre tonåren då de invandrade. För de som invandrat i tonåren gäller i hög grad att de fått sin utbildning i Sverige. Dessutom är det vanligt att något äldre invandrare med låg utbildning från hemlandet höjer sin utbildningsnivå genom att studera i komvux. ■

LÄS MER

Statistiska centralbyrån:
Utbildning 2014:6, Utbildnings-
bakgrund bland utrikes födda.

FAKTA

Uppgifterna för utrikes födda avser personer som invandrat åren 2000–2013, som den 31 december 2013 var folkbokförda i Sverige och då var i åldern 25–64 år.

Benämningen "högutbildade" används här för personer med minst 3 års eftergymnasial utbildning.

Michael Karlsson

arbetar med utbildningsstatistik på SCB
019-17 64 81
michael.karlsson@scb.se

De senaste åren har det varit ett ökat fokus på pensioner. Det har skett i takt med att mer ansvar för pensionen har lagts på individen. Samtidigt upptäcker allt fler att det kan bli knapert på ålderns höst. På SCB har vi koll på statistiken kring pensionerna som betalas ut.

SCB har full koll på pensionerna

Foto: Monica Holmberg

Läs även
Hans
Heggemanns
artikel.

SCB har i uppgift att sammanställa utbetalda pensioner som en del av inkomststatistiken. Det görs med hjälp av uppgifter från bland annat Skatteverket, som landar på SCB i slutlig form i december varje år. Därefter tilltar ett intensivt arbete.

– Vi granskar siffrorna vi får in på olika sätt och kollar att allt ser okej ut innan vi offentliggör statistiken i januari, säger **Hans Heggemann**, som arbetar med statistik om inkomster på SCB.

Den senaste statistiken som finns tillgänglig, och som publicerades i januari 2015, omfattar inkomståret 2013. Det tar alltså ett år innan uppgifterna är klara att publiceras. Anledningen till det är att Skatteverket först måste fastställa taxeringen.

VAD KAN MAN HITTA OM PENSIONER I SCB:S STATISTIK?

– Där finns samlade uppgifter om alla pensioner som betalas ut i landet. Man kan se hur höga eller låga pensioner befolkningen har,

dessutom hur många som har tjänstepension, privat pension eller garantipension och hur stora dessa belopp är. Man kan också se hur stora insättningar som folk gör i privat pensionssparande. Och alla dessa uppgifter kan kopplas till andra variabler som till exempel kön, ålder, utbildning, var i landet man bor och om man är född i Sverige eller inte, säger Hans Heggemann.

I SCB:s inkomstregister finns uppgifter om pensioner sedan 1970-talet, men på den tiden var statistiken inte lika detaljerad som i dag. Det finns dock möjlighet att studera personer över lång tid och exempelvis undersöka hur de har pensionssparat eller hur de har tagit ut avtalspension och privat pension.

SCB publicerar varje år grundläggande statistik om personer. Prognoser för framtida pensioner står Pensionsmyndigheten för, som i sin tur använder sig av statistik från SCB. Befolkningsprognoserna ligger exempelvis till grund för de antaganden om folks framtida pensioner som skickas ut i de orangea kuverten. Dessutom använder Pensionsmyndigheten SCB:s livslängds-

tabeller för att räkna ut hur stora pensioner som ska betalas ut.

VILKA ANVÄNDER PENSIONS-STATISTIKEN?

– Vi har regelbundet ganska stora uppdrag som gäller pensioner. Kunderna kommer från både den offentliga sektorn och den privata sektorn. Förfrågningar kommer bland annat från media, pensionärsorganisationer, fackorganisationer och forskare. Det kan handla till exempel om pensionerna för dem som har varit medlemmar i ett visst fackförbund eller hur förändrade regler skulle påverka olika grupper av pensionärer, säger Hans Heggemann.

Teresia Dunér

→ HÄR HITTAR DU SCB:S STATISTIK OM PENSIONER:
www.scb.se/he0110

Så mycket inkomst kvar i pension

Vid 73 års ålder hade en person född 1940 i genomsnitt två tredjedelar av sin tidigare inkomst i pension. De som tidigare haft höga inkomster har en lägre andel av sin tidigare inkomst i pension. Tidigare låginkomsttagare har däremot de lägsta pensionerna räknat i kronor. →

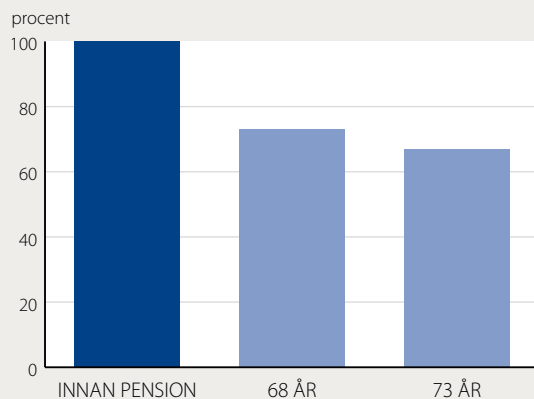

Ungefär 18 procent av personer födda 1940 hade högre inkomst när de var 68 år än de hade innan de gick i pension.

TVÅ TREDJEDELAR AV TIDIGARE INKOMST I PENSION

Andel av inkomsten innan pension som personer hade vid 68 respektive 73 års ålder. Personer födda 1940

Vid 68 års ålder hade personer födda 1940 i genomsnitt 73 procent av sin tidigare inkomst i pension. Vid 73 års ålder var andelen 67 procent.

Foto: Leif Johansson, Scandinaav

Hur stor inkomsten är efter 65 års ålder har stor betydelse för hur livet som pensionär ser ut. Från Pensionsmyndigheten kommer prognoser för vår framtida pension. Men hur ser det ut i dag för personer som har passerat 65 år? Hur stor är deras inkomst i förhållande till den inkomst de hade innan de slutade förvärvsarbete?

Vi har i den här artikeln valt att redovisa uppgifter om en enskild åldersgrupp, nämligen personer födda 1940. Hur stor var deras inkomst innan de gick i pension, hur stor var den då de var 68 år och hur stor var den 2013 då de var 73 år? Artikeln ger alltså ingen heltäckande bild av pensionens storlek för alla åldersgrupper.

Att fastställa inkomsten före pension är lite problematiskt eftersom vissa arbetar heltid fram till sin 65-årsdag eller ännu längre, medan andra arbetar mindre än tidigare eller inte arbetar alls de sista åren före 65 år. Som inkomst före pension har vi därför valt den högsta inkomst varje person hade i åldrarna 58–64 år.

Vid 68 års ålder har de flesta slutat förvärvsarbete och många har pension som inkluderar betydande delar tjänstepension och privat pension från pensionssparande. Vid 73 års ålder har tjänstepensionens och den privata pensionens betydelse minskat för de flesta och de befinner sig på den inkomstnivå som de kommer att göra resten av livet.

NÄR PERSONER FÖDDA 1940 var 68 år låg medianvärdet för deras sammanräknade

förvärvsinkomst på 73 procent av den inkomst de hade innan de gick i pension. Vid 73 års ålder hade denna andel minskat till 67 procent.

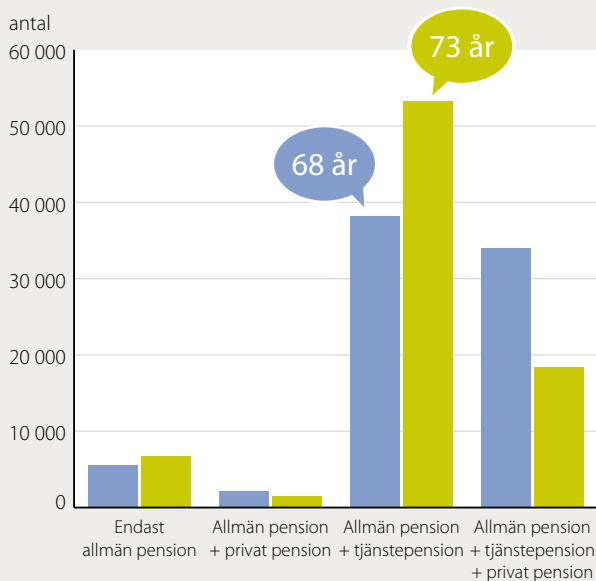
Hur stor inkomsten är efter 65 års ålder beror mycket på om man har tjänstepension och privat pension. Vi kan dela in pensionärerna i fyra grupper. De som har

1. bara allmän pension
2. allmän pension och tjänstepension
3. allmän pension och privat pension
4. allmän pension, tjänstepension och privat pension.

Det är vanligast att ha allmän pension och tjänstepension. Det hade 48 procent av personer födda 1940 vid 68 års ålder. Bland dem låg inkomsten i snitt på 70 procent av inkomsten före pension. Vid 73 års ålder

DE FLESTA HAR TJÄNSTEPENSION

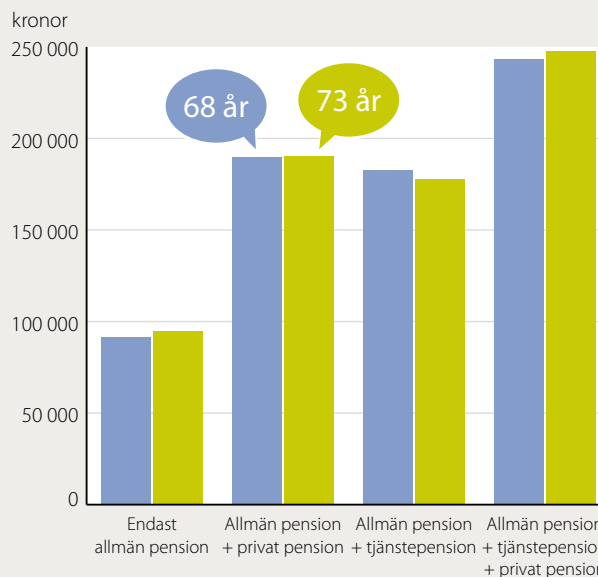
Antal personer födda 1940 med olika kombinationer av pension vid 68 respektive 73 års ålder

Bland personer födda 1940 är det vanligast att ha allmän pension och tjänstepension. Näst vanligast är att ha både allmän pension, tjänstepension och privat pension.

NÄRA 250 000 I INKOMST FÖR DE MED BÅDE TJÄNSTE- OCH PRIVAT PENSION

Medianinkomst i kronor vid 68 och 73 års ålder för personer födda 1940

Inkomsterna skiljer sig åt mellan olika grupper av pensionärer. Vid 73 års ålder var inkomsten för de med endast allmän pension 95 000 kronor, eller 7 900 kronor per månad. För dem med både allmän pension, tjänstepension och privat pension var motsvarande belopp 248 000, eller 20 700 kronor per månad.

95 000 kronor

är medianinkomsten för de som har enbart allmän pension.

hade andelen sjunkit till 66 procent. Medianinkomsten 2013, då de var 73 år, var 178 000 kronor.

Den näst största gruppen, 43 procent, var de som utöver den allmänna pensionen hade både tjänstepension och privat pension. Här låg motsvarande andelar på 77 respektive 72 procent och medianbeloppet 2013 på 248 000 kronor.

Det var relativt få, ungefär 7 procent, som vid 68 års ålder bara hade allmän pension. De hade då i snitt 85 procent av sin

tidigare inkomst. När de var 73 år låg andelen på 88 procent. Det är en relativt hög andel, men många av dem hade mycket låg inkomst före pensionsåldern och de tillhör dem som har lägst inkomst som pensionärer. Medianinkomsten för dem var vid 73 års ålder 95 000 kronor.

Det är ännu färre som har allmän pension och privat pension. Tillsammans utgjorde de 3 procent av gruppen 2008. Vid 68 års ålder hade de i snitt 89 procent av sin tidigare inkomst och vid 73 års ålder låg

andelen på 78 procent. Medianbeloppet för dem var 190 000 kronor 2013.

FÖR DE FLESTA är inkomsten som pensionär lägre än den inkomst de hade innan de gick i pension, men det gäller inte alla. Ungefär 18 procent av personer födda 1940 hade högre inkomst när de var 68 år än de hade innan de gick i pension, räknat i fasta priser. Vid 73 års ålder var denna andel 13 procent. Många av dem som hade högre inkomst vid 68 respektive 73 års ålder

DE MED LÅG INKOMST FÅR EN STOR ANDEL AV INKOMSTEN I PENSION – TVÄRTOM FÖR DE MED HÖG INKOMST

Inkomsten för personer födda 1940 vid 68 års ålder som andel av tidigare inkomst. Andel i olika intervall vid 68 år

68 år

Inkomsten för personer födda 1940 vid 73 års ålder som andel av tidigare inkomst. Andel i olika intervall vid 73 år

73 år

Inkomst innan pension	0–59,9	60–69,9	70–89,9	90–	Samtliga
Kvintil 1*	4,9	7,5	30,1	57,4	100
Kvintil 2	14,0	24,0	40,3	21,8	100
Kvintil 3	17,4	27,2	38,1	17,3	100
Kvintil 4	21,1	25,9	34,3	18,7	100
Kvintil 5**	30,8	19,1	31,1	19,0	100
Samtliga	17,6	20,8	34,8	26,9	100

Av dem med lägst inkomst innan pension hade nära sex av tio minst 90 procent av sin tidigare inkomst vid 68 års ålder. I gruppen med högst inkomst är det ungefär två av tio.

Inkomst innan pension	0–59,9	60–69,9	70–89,9	90–	Samtliga
Kvintil 1*	6,0	8,1	30,4	55,5	100
Kvintil 2	19,5	29,2	37,4	13,9	100
Kvintil 3	28,2	34,5	29,5	7,8	100
Kvintil 4	36,1	34,0	21,5	8,4	100
Kvintil 5**	50,4	21,8	19,3	8,4	100
Samtliga	28,0	25,5	27,6	18,8	100

Av dem med högst inkomst innan pension hade varannan person mindre än 60 procent av sin tidigare inkomst vid 73 års ålder.

* den femtedel som hade *lägst* inkomst innan pension. ** den femtedel som hade *högst* inkomst innan pension.

än de hade före pensionsåldern saknade antingen inkomst eller hade mycket låg inkomst tidigare.

Av den femtedel som hade lägst inkomst innan pensionen hade nästan hälften, 45 procent, högre inkomst vid 68 års ålder än före pension. I övriga inkomstgrupper var det drygt 10 procent som hade högre inkomst som pensionär än tidigare. Vid 73 års ålder hade andelen minskat till ungefär 5 procent

för de övriga, men låg kvar på ungefär samma nivå för dem som hade lägst inkomst.

DE SOM HADE LÅG INKOMST innan pensionen har också de lägsta inkomsterna som pensionärer. Men det är de personer som hade högst inkomst före pension som fått störst sänkning av inkomsten. Den femtedel som hade högst inkomst före pensionsåldern hade 2013 en inkomst som i snitt låg på 62 procent av den inkomst de hade tidigare.

Vi kan alltså konstatera att 2013 hade en 73-åring i snitt en inkomst som låg på två tredjedelar av den inkomst hon eller han hade före pension, men att det finns grupper som avviker markant från detta mönster. Vi har tidigare nämnt personer med inga eller mycket låga inkomster och personer med mycket höga inkomster, men det finns fler exempel:

- 1 De som inte arbetade åren före pension utan istället hade ersättningar i form av till exempel sjukersättning, sjukpenning och a-kassa. Den här gruppen kan ha en pension som inte avviker så mycket från de inkomster de hade före pension.
- 2 De som har bott kort tid i Sverige. Det krävs att man har bott minst 40 år i Sverige för att få full garantipension. Denna grupp kan ha förhållandevis låg pension i förhållande till inkomsten före pension.
- 3 De som fortsätter att förvärvsarbeta som 68-åringar och till och med som 73-åringar. Denna grupp kan ha relativt hög inkomst de här åren.

28 %

av 73-åringarna har mindre än 60 % av sin tidigare inkomst i pension.

”

Hur stor inkomsten är efter 65 år beror mycket på om man har tjänstepension och privat pension.

Vill man renodla analysen ytterligare kan man jämföra den rena pensionens storlek med den inkomst av arbete man hade före pension. Då kan vi jämföra vissa av de resultat vi hittills har redovisat med resultaten för den grupp som hade förvärvsinkomst (utan inslag av förtidspension, arbetsmarknadsersättning eller pension) före pension, som vid 68 respektive 73 års ålder inte hade inkomster av arbete och som hade bott i Sverige i minst 40 år. Den stora skillnaden är att det i den avgränsade gruppen är en mindre andel som har 90 procent eller mer av sin tidigare inkomst i pension. Vid 68 års ålder var det 12 procent mot 27 procent i hela populationen. ■

FAKTA

ALLMÄN PENSION

Alla som arbetat och bott i Sverige får allmän pension. Den allmänna pensionen grundas på alla inkomster man betalar skatt för. Även de som inte har arbetat eller som har arbetat i liten omfattning får pension. Om de inte själva har arbetat ihop till pensionen får de garantipension så att de når upp till en viss lägstanivå. År 2013 låg det lägsta årliga pensionsbeloppet för en pensionär som varit bosatt i Sverige i minst 40 år på cirka 85 000 kronor.

TJÄNSTEPENSION

Tjänstepensionen grundas antingen på ett kollektivavtal mellan arbetsgivare och fack (avtalspension) eller på ett individuellt avtal mellan arbetsgivare och arbetstagare. De flesta har en tjänstepension via jobbet och det är arbetsgivaren som betalar för tjänstepensionen. År 2013 hade 88 procent av personer som var 65 år eller äldre har någon form av tjänstepension.

PRIVAT PENSION

Privat pension är en pension som en person själv sparar till, antingen som en pensionsförsäkring eller som ett individuellt pensionssparande. 28 procent av personer som var 65 år eller äldre hade inkomster från privat pensionssparande under 2013.

Hans Heggemann

arbetar med ekonomisk välfärdsstatistik på SCB
019-17 68 10
hans.heggemann@scb.se

I många EU-länder har inkomstnivåerna för äldre och de under 65 närmast sig varandra. I vissa länder har till och med gruppen äldre en högre disponibel inkomst än de yngre. I Sverige är utvecklingen den motsatta. Betyder det att svenska pensionärer halkar efter sina europeiska likar?

Minskad inkomstklyfta mellan äldre och yngre i EU

De senaste årens utveckling av Europas ekonomi har påverkat förhållandet mellan äldres och yngres inkomst. I många länder i Europa hade de som är 65 år eller äldre en bättre inkomstutveckling mellan 2006 och 2013 än de som är under 65 år. I till exempel Sverige och Tyskland var utvecklingen den motsatta. Sverige är ett av de länder där äldre har en låg disponibel inkomst jämfört med de som är yngre än 65 år. I Frankrike, Grekland och Ungern är den disponibla medianinkomsten till och med högre bland de äldre än bland de som är yngre än 65 år. I Ungern har till exempel de äldre 105 procent av de yngres inkomster.

INKOMSTRELATIONEN MELLAN de som är äldre och de som är yngre än 65 år var densamma i Sverige som genomsnittet för EU, 85 procent, år 2006. Utvecklingen har sedan gått åt olika håll. De disponibla medianinkomsterna för äldre har i flera europeiska länder närmast sig motsvarande inkomst för de som är yngre än 65 år, medan motsatsen gäller för Sverige.

År 2013 hade medianinkomsten för äldre ökat till drygt 90 procent av medianinkomsten för de som är yngre än 65 år inom EU. I till exempel Italien, Frankrike och Grekland har pensionärernas inkomst ökat jämfört med inkomsterna för de som är yngre än 65 år. Inkomsterna för grekiska pensionärer i relation till de yngre har ökat snabbt på kort tid, från drygt 80 procent 2011 till över 100 procent 2013, i relation till de som är yngre än 65 år. I Sverige däremot har pensionärernas inkomst minskat i relation till de yngres, från 85 till 80 procent sedan 2006.

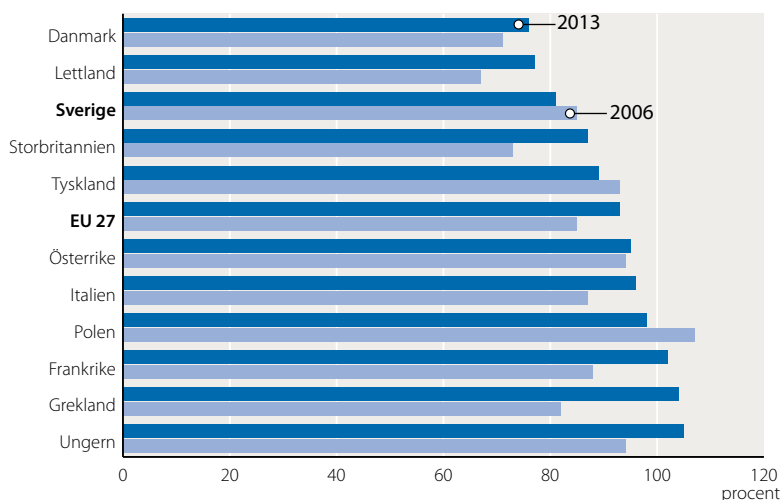
UTVECKLINGEN FÖR TILL EXEMPEL GREKLAND och Sverige har gått åt olika håll. Det är dock viktigt att betona att det är den relativa utvecklingen som avses. I Sverige har inkomsterna mellan 2006 och 2013 ökat för de som är 65 år och äldre men i en långsammare takt än för de som är yngre än 65 år. Medianinkomsten efter skatt bland svenskar som är äldre än 65 år motsvarade drygt 17 000 euro år 2013, medan motsvarande inkomst var runt 13 000 euro år 2006 i fasta priser.

80%

– så stor andel var äldre svenskars inkomst av de yngres.

OVANLIG UTVECKLING I SVERIGE

Disponibel medianinkomst, för de som är 65 år eller äldre i procent av motsvarande inkomst för de som är yngre än 65 år, 2006 och 2013. Korrigerad för prisskillnader över tid och mellan länder.

Kroatien blev medlem av EU den 1 juli 2013. För att kunna jämföra med 2006 använder vi här snittet för EU där Kroatien inte ingår (EU27).

DEFINITIONER

Disponibel inkomst =
Summan av alla skattepliktiga och skattefria inkomster minus skatt och övriga negativa transfereringar.

Köpkraftsjustering:

De genomsnittliga konsumentpriserna är olika i de europeiska länderna. För att kunna göra en rättvisande jämförelse av inkomster mellan länder justeras inkomstnivåerna med hänsyn till dessa prisskillnader. Om inkomsterna i land A är fyra gånger större än i land B, men priserna samtidigt är dubbelt så höga i land A, innebär det att den köpkraftsjusterade inkomstnivån endast är dubbelt så hög i land A efter justeringen för prisskillnaderna.

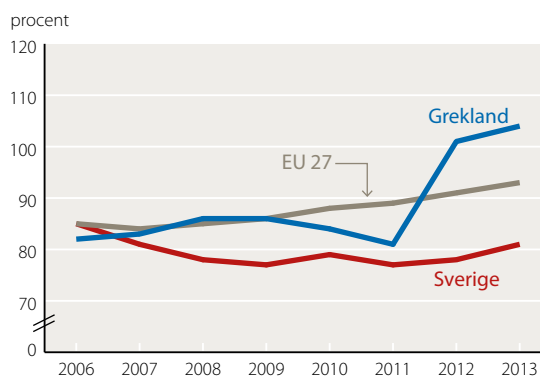
Utvecklingen för Grekland och Sverige har gått åt olika håll.

Inkomsterna för de som är 65 år eller äldre i Grekland låg på ungefär samma nivå år 2013 som 2006, drygt 9 000 euro. Förklaringen till att de äldre ändå ser ut att ha så mycket bättre inkomstutveckling än de yngre i Grekland är att inkomsterna för de som är yngre än 65 år sjönk med ungefär 24 procent mellan 2006 och 2013. En förklaring till den snabba inkomstminskningen för de yngre är den ökade arbetslösheten i Grekland. De minskade inkomsterna för de yngre har medfört att de 2013 hade lägre inkomster än de som är äldre än 65 år.

I Sverige har inkomstutvecklingen å andra sidan varit stark för de som är yngre än 65 år, vilket hänger ihop med att den ekonomiska utvecklingen har varit bättre än i många andra europeiska länder men också för att inkomstskatterna har sänkts vid ett antal tillfällen genom det så kallade jobbskatteavdraget. ■

UTVECKLINGEN I SVERIGE VIKER AV FRÅN EU-SNITTET

Disponibel medianinkomst för de som är 65 år eller äldre i procent av motsvarande inkomst för de som är yngre än 65 år, 2006–2013. Korrigerad för prisskillnader över tid och mellan länder

Philip Andö

arbetar med
välfärdsstatistik
på SCB
08-506 944 23
philip.ando@scb.se

Risk för kraftig personalbrist inom vård och omsorg

En växande befolkning och allt fler äldre gör att bristen på utbildade inom vård och omsorg kan komma att bli stor. Det gäller särskilt de som har gymnasiekompetens på området. Enligt SCB:s prognos kommer det att saknas så många som 160 000 utbildade år 2035.

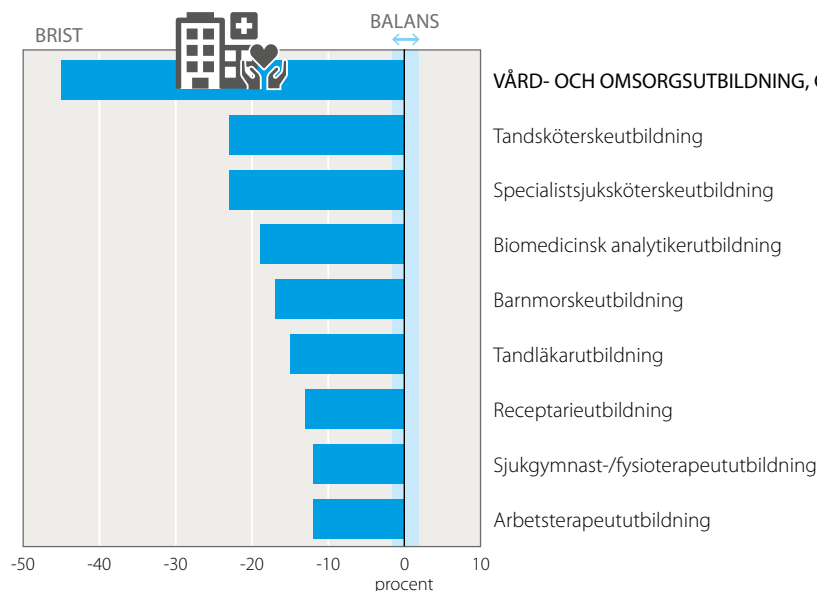
SCB:s senaste utbildnings- och arbetsmarknadsprognos beskriver utsikterna på arbetsmarknaden för olika utbildningsgrupper de kommande 20 åren. I prognosen pekas vård och omsorg ut som ett område där det finns en överhängande risk för att tillgången på utbildad arbetskraft inte räcker till.

160 000

gymnasialt vård- och omsorgsutbildade saknas år 2035.

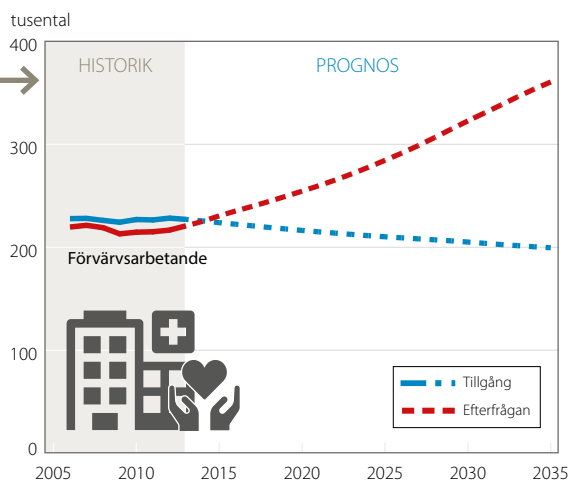
STÖRST BRIST PÅ VÅRD- OCH OMSORGSUTBILDADE

Skillnad mellan tillgång och efterfrågan år 2035, ett urval av utbildningar. Andel av efterfrågan

ÖKAD EFTERFRÅGAN PÅ VÅRD- OCH OMSORGSUTBILDADE

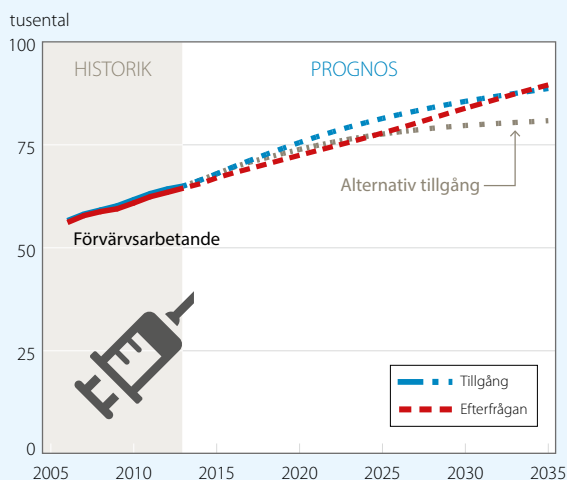
Prognos över tillgång och efterfrågan på arbetskraft till år 2035. Vård- och omsorgsutbildning på gymnasienivå

Underlag saknas för att uppskatta storleken på den eventuella bristen eller överskottet i utgångsläget.

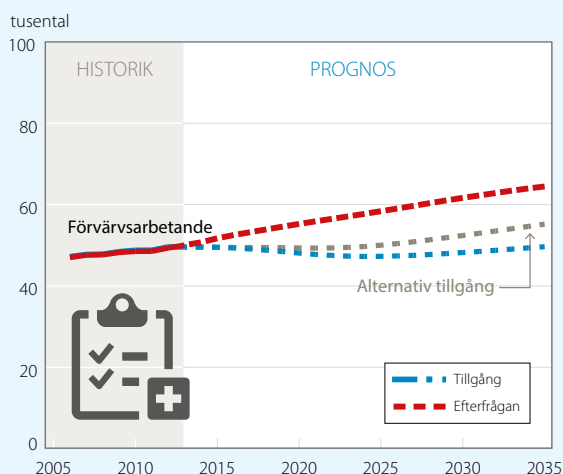
BALANSERAT LÄGE FÖR GRUNDUTBILDADE SJUKSKÖTERS KOR...

Prognos över tillgång och efterfrågan på arbetskraft till år 2035. Grundutbildade sjuksköterskor

...MEN BRIST PÅ SPECIALISTUTBILDADE

Prognos över tillgång och efterfrågan på arbetskraft till år 2035. Specialistutbildade sjuksköterskor

I 2014 års vårbudget angavs en planerad utbyggnad av specialistsjuksköterskeutbildningen. Om utbyggnaden genomförs kommer tillgången på specialistsjuksköterskor öka. Även tillgången på grundutbildade sjuksköterskor påverkas. Fler sjuksköterskor väntas då vidareutbilda sig, vilket leder till att tillgången på grundutbildade minskar. Se alternativa tillgångskurvor.

” Över 70 procent av de specialistutbildade sjuksköterskorna är 45 år eller äldre.

EN ANNAN STOR YRKESGRUPP inom vård och omsorg är sjuksköterskor. Det fanns närmare 113 000 personer med sjuksköterske- eller specialistsjuksköterskeexamen i arbete 2012. Arbetsgivarna bedömer att det idag är brist på framförallt specialistutbildade sjuksköterskor inom flera inriktningar. I och med att stora pensionsavgångar väntar de närmaste 10–15 åren riskerar bristen också att förvärras på sikt. Över 70 procent av de specialistutbildade sjuksköterskorna är 45 år eller äldre och de flesta av dem väntas gå i pension fram till 2035. Detta sammanfaller med att efterfrågan på specialistsjuksköterskor ökar inom såväl hälso- och sjukvården som äldreomsorgen.

Vid beräkningen av den framtida tillgången på utbildad arbetskraft antas att antalet nybörjare på specialistutbildningen och andelen som slutför utbildningen förblir samma som under de senaste åren. Under dessa förutsättningar blir det framtida nytillskottet på specialistsjuksköterskor inte tillräckligt stort för att kunna möta både pensionsavgångarna

och den växande efterfrågan. Om antalet utbildningsplatser blir fler kan det påverka den framtida tillgången. I 2014 års vårbudget angavs en planerad utbyggnad av specialistsjuksköterskeutbildningen från och med läsåret 2015/16. Men även om utbyggnaden genomförs så kommer den framtida tillgången på specialistsjuksköterskor inte att räcka till för att möta efterfrågan.

I Arbetskraftsbarometern uppger arbetsgivarna även brist på sjuksköterskeutbildade på grundnivå. Men om de senaste årens utbildningsmönster kvarstår så ökar tillgången på grundutbildade sjuksköterskor, vilket kommer att svara upp mot en växande efterfrågan. Om man jämför med specialistutbildade så är fler yngre och pensionsavgångarna blir därför måttliga framöver. Men om specialistutbildningen byggs ut påverkas även tillgången på grundutbildade sjuksköterskor. Fler sjuksköterskor väntas då vidareutbilda sig, vilket i sin tur leder till att tillgången på grundutbildade minskar och att det kan bli brist även i den gruppen. →

TRENDER OCH PROGNOSE 2014

I **Trender och prognoser 2014** presenteras beräkningar över tillgången och efterfrågan på utbildade, med siktet ställt på år 2035. Rapporten innehåller en beskrivning av läget på arbetsmarknaden idag och utsikterna för framtiden för 57 olika utbildningsgrupper.

Beräkningarna av den framtida tillgången på personer med olika utbildningar syftar till att visa vad resultatet blir om utbildningssystemet förblir i stort sett detsamma som idag och om personer väljer och slutför utbildningar på samma sätt och i samma takt som idag.

Beräkningarna av den framtida efterfrågan på utbildade grundar sig på fyra olika delar; den totala sysselsättningen, den framtida näringsgrensutvecklingen, yrkesutvecklingen per näringsgren och framtida utbildningskrav per yrke.

Avsikten med SCB:s beräkningar är att **lyfta fram de obalanser mellan tillgång och efterfrågan** som uppstår om utvecklingen fortsätter i nuvarande banor. Stora skillnader mellan tillgång och efterfrågan kräver stora anpassningar. Inte nödvändigtvis att ett visst antal personer kommer att bli arbetslösa eller att lediga platser inte kommer att tillsättas.

LÄS MER

Publikationen finns att ladda ner på www.scb.se

EN ANNAN UTBILDNINGSGRUPP som i stor utsträckning arbetar inom hälso- och sjukvården är biomedicinska analytiker. År 2012 fanns det närmare 10 800 med biomedicinsk analytikerutbildning eller motsvarande äldre laboratorieassistentutbildning på arbetsmarknaden. Intresset för utbildningen har ökat successivt under 2000-talet, liksom antalet utbildningsplatser. Men trots detta riskerar tillgången på arbetskraft att minska på sikt. Drygt 75 procent av de biomedicinska analytiker som idag tillhör arbetskraften kommer att gå i pension fram till 2035 och antalet nyutbildade väntas inte räcka till för att täcka upp för detta. Än mindre väntas de räcka till för att kunna möta den ökande efterfrågan. Redan idag uppger arbetsgivarna viss brist på nyutexaminerade biomedicinska analytiker, något som alltså kan komma att förvärras.

Läkare är en av få grupper inom vård och omsorg där det inte kommer att uppstå en bristsituation under de närmaste decennierna. Tillgången och efterfrågan väntas tvärtom möta varandra relativt väl år 2035. Det förutsätter dock att det fortsätter vara fler läkarutbildade som invandrar till Sverige jämfört med de som lämnar landet. ■

Karin Zetterberg Grünwald

arbetar med analyser inom utbildning och arbetsmarknad på SCB
08-506 945 31
karin.grunewald@scb.se

Foto: Ines Seball, Scandinar

Närmare 100 000 unga varken arbetar eller studerar och nästan var fjärde av dem saknar helt inkomst. Jämfört med andra i samma ålder är det få som har gymnasieutbildning eller högre.

100 000 unga varken arbetar eller studerar

Var åttonde 20–25-åring varken studerar eller har en inkomst över basbeloppet 44 000 kronor, visar siffror från 2012.

Totalt rör det sig om 99 300 personer, lika många kvinnor som män. Genom att identifiera vilka de är och hur de försörjer sig, ökar möjligheterna att ge rätt stöd för att underlätta deras etablering på arbetsmarknaden.

VI KAN BÖRJA MED att titta på gruppens huvudsakliga inkomstkälla för att få en idé om vad de gör när de varken arbetar eller studerar. Många av kvinnorna var föräldralediga (23 procent) och inom denna inkomstkategori återfanns även den största könsskillnaden, då endast 0,4 procent av männen var föräldralediga. Männenns främsta inkomstkälla

30 %

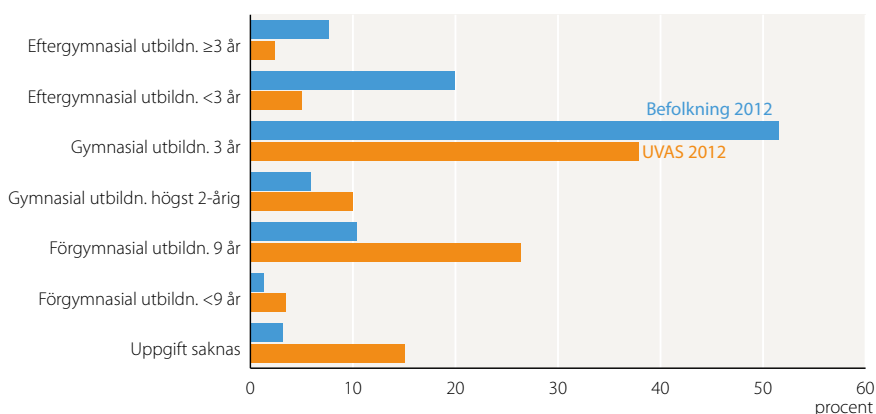
unga som varken arbetar eller studerar har bara grundskoleutbildning.

var istället ersättning för arbetsmarknadspolitiska program (20 procent).

De som helt saknade inkomst var en relativt stor grupp, 22 procent av kvinnorna och 25 procent av männen. Hälften av dem var utrikes födda. Bland personer som saknar inkomst finns en mängd möjliga försörjningsätt där inte alla syns i SCB:s register. Exempelvis kan personen ha lämnat Sverige, antingen permanent eller för att studera, arbeta eller resa utomlands, utan att ha meddelat Skatteverket. Han eller hon kan också ha arbetat svart eller blivit försörjd av en partner eller föräldrar. Ett annat möjligt försörjningsätt är att leva på kapitalinkomst, men en kontroll visar oss att enbart ett fåtal i denna grupp hade en kapitalinkomst som var större än ett basbelopp.

FÅ HÖGUTBILDADE BLAND UNGA SOM VARKEN ARBETAR ELLER STUDERAR

Andel bland unga 20–25 år i befolkningen respektive bland unga som varken arbetar eller studerar (UVAS) efter utbildningsnivå, år 2012

JÄMFÖRT MED HELA befolkningen i samma ålder hade de här ungdomarna en låg utbildningsnivå. Knappt 30 procent hade enbart grundskoleutbildning medan 38 procent av gruppen hade en treårig gymnasial utbildning som högsta utbildningsnivå. För 15 procent saknades information om utbildning, något som framförallt är vanligt bland utrikes födda.

MAJORITETEN AV GRUPPEN, 56 procent, var födda i Sverige av inrikes födda föräldrar, medan 27 procent var utrikes födda. Resten var födda i Sverige med utrikes födda föräldrar (7 procent) eller med en inrikes född och en utrikes född förälder (10 procent). Men jämfört med befolkningen i samma ålder, där 70 procent var födda i Sverige med inrikes födda föräldrar och 15 procent utrikes födda, var utrikes födda överrepresenterade i den här gruppen. Bland dem hade hälften invandrat till Sverige mellan 2009 →

Mer än hälften av gruppen bodde alltså i storstadsområden år 2012.

och 2012. Det innebär att de inte har haft så lång tid på sig att etablera sig i det svenska samhället, vilket kan vara en förklaring till att de har hamnat i den här gruppen.

I STOCKHOLMS LÄN FANNS det största antalet ungdomar som varken arbetar eller studerar, 19 500 personer. I Västra Götalands län bodde 16 600 personer medan 15 500 personer var folkbokförda i Skåne län. Mer än hälften av gruppen bodde alltså i storstadsområden år 2012.

Vi får dock en annan bild om vi ser till andelen ungdomar i den undersökta gruppen i förhållande till hela befolkningen i samma ålder. Då visar statistiken att Södermanlands och Gävleborgs län hade högst andel unga som varken arbetade eller studerade i förhållande till länets befolkning i samma ålder, 16 procent, och att både Västra Götalands och Stockholms län ligger under riksgenomsnittet med 12 procent. Lägst andel återfanns i Västerbottens och Uppsalas län, under 10 procent.

GÄVLEBORG OCH SÖDERMANLAND TOPPAR

Andel unga som varken arbetar eller studerar (UVAS) av befolkningen 20–25 år, efter län, år 2012

GÄVLEBORG	15,8
SÖDERMANLAND	15,8
BLEKINGE	15,0
VÄSTMANLAND	14,6
SKÅNE	14,5
DALARNA	14,2
VÄRMLAND	14,0
VÄSTERNORRLAND	13,6
GOTLAND	13,5
ÖREBRO	13,3
JÄMTLAND	12,6
RIKET	12,5
KALMAR	12,4
VÄSTRA GÖTALAND	12,2
ÖSTERGÖTLAND	12,1
KRONOBERG	11,9
STOCKHOLM	11,6
HALLAND	11,2
NORRBOTTEN	11,0
JÖNKÖPING	10,6
VÄSTERBOTTEN	9,5
UPPSALA	9,4

Foto: August Åberg, Scandinav

MÅNGA SAKNAR HELT INKOMST

Huvudsaklig inkomstkälla för befolkningen respektive unga som varken arbetar eller studerar (UVAS) ålder 20–25, år 2012. Procent

Huvudsaklig inkomstkälla	UVAS 2012		BEFOLKNING 2012	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Löneinkomst <basbelopp	17,3	21,1	5,5	5,6
Löneinkomst >basbelopp	–	–	57,3	62,7
Studiemedel	–	–	20,5	16,8
Föräldraledighet samt vård av närstående	22,6	0,4	4,3	0,1
Aktivitetsersättning	13,0	16,4	2,1	2,5
Ekonomiskt bistånd	11,2	14,9	2,8	3,3
Ersättning för arbetsmarknadspolitiska program ¹⁾	11,3	20,4	2,4	4,0
Övrigt ²⁾	2,2	2,3	0,6	0,5
Saknar inkomst	22,4	24,5	4,5	4,5
Totalt	100	100	100	100
Antal	49 590	49 710	387 216	404 974

1 Exempelvis viss praktik på en arbetsplats eller arbetsmarknadsstudier

2 Arbetslöshetsersättning, sjukdoms- och arbetsskadeersättning samt ålderspension (inkl. efterlevandepension)

EN ANNAN JÄMFÖRELSE med befolkningen i samma ålder visar stora skillnader mellan de två grupperna när det gäller huvudsaklig inkomstkälla. Det är dock viktigt att komma ihåg att unga som varken arbetar eller studerar vid jämförelsen även ingår i befolkningen.

Den allra största skillnaden mellan grupperna var självklart att många, 79 procent av hela befolkningen i åldern 20 till 25 år, hade en löneinkomst över ett basbelopp eller inkomst av studier, vilket ingen i den undersökta gruppen hade (eftersom det var urvalskriteriet för gruppen). Istället ser vi att det var många fler i den sistnämnda gruppen som försörjde sig genom ekonomiskt bistånd eller fick ersättning för arbetsmarknadspolitiska program.

Av de unga som varken arbetar eller studerar hade 19 procent minst ett barn under sju år, att jämföra med knappt 9 procent av befolkningen. Det är en förklaring till att andelen föräldralediga kvinnor var så mycket större bland dem än bland befolkningen som helhet. Viktigt att notera är ändå att föräldraledighet i sig kan vara en orsak till att en person räknas till gruppen unga som varken arbetar eller studerar. Studier som följer samma grupp två år i rad visar att de föräldralediga kvinnorna i ganska stor utsträckning lämnar gruppen det andra året och går tillbaka till den sysselsättning de hade innan de kom in i gruppen. ■

Susanne Gullberg Brännström och Therese Hedlund arbetar med arbetsmarknadsstatistik på SCB

Susanne Gullberg Brännström

019-17 66 61
susanne.gullbergbrannstrom@scb.se

Therese Hedlund

019-17 65 44
therese.hedlund@scb.se

SÅ DEFINIERAR VI UNGA SOM VARKEN ARBETAR ELLER STUDERAR:

Information om **unga som varken arbetar eller studerar (UVAS)** får vi fram genom registerstudier. För att ingå i gruppen får de inte ha haft någon studerandeinkomst eller deltagit i studier under det aktuella året och inte heller ha varit registrerade på grund- eller forskarutbildning vid högskola eller universitet. Summan av eventuell inkomst från arbetsgivare och aktiv näringsverksamhet (exklusive underskott) plus inkomst från grundläggande militärutbildning får inte överstiga ett basbelopp.

I gruppen ingår inte ungdomar som har **arbetspendlat** till Norge eller Danmark. Personer som har deltagit i svenska för invandrare (sfi) 60 timmar eller mer under det aktuella året ingår inte heller.

UVAS, NEETS OCH UNGDOMS-ARBETSLÖSHET:

SCB mäter också unga som varken arbetar eller studerar genom intervjuer i Arbetskraftsundersökningarna (AKU) och utgår då från Eurostats definition NEET (Not in Employment, Education, or Training). Det mättet omfattar personer som under en given vecka inte var sysselsatta, och som inte heller deltagit i studier under veckan eller tre veckor tidigare. De olika statistiska källorna gör att resultaten skiljer sig åt. NEETS var en genomsnittlig vecka 73 700 personer, i åldern 20–24, år 2012.

Ungdomsarbetslöshet är ett helt annat begrepp. För att räknas som arbetslös enligt AKU ska man bland annat söka och kunna ta ett arbete. För unga innebär det till exempel att studerande som sökt och kunnat ta ett sommarjobb eller extrajobb kan räknas som arbetslösa.

FAKTA:

Artikeln baseras på Registerbaserad aktivitetsstatistik (RAKS) som beskriver en individs totala försörjning och anknytning till arbetsmarknaden. Statistiken om UVAS finns även på kommunal nivå.

Det är temagruppen Unga i arbetslivet som har utarbetat analysmodellen för unga som varken arbetar eller studerar. Temagruppen är ett samarbetsprojekt mellan Arbetsförmedlingen, Communicare, Försäkringskassan, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Skolverket, Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Landsting.

Urbanisering – från land till stad

För 200 år sedan bodde 90 procent av Sveriges befolkning på landet. Idag är det nästan tvärt om, 85 procent av oss bor i tätorter. Processen kallas urbanisering.

När man talar om urbanisering är det ofta befolkningens flyttning

från land till stad som avses. Urbanisering i den meningen bidrar till avfolkningen av landsbygden som ett parallellt fenomen till befolknings-tillväxten i städer. Men urbaniseringen kan också beskriva hur befolkningens storlek i städerna och på landsbygden förhåller sig till varandra. Det senare brukar även kallas urbaniseringsgrad eller tätortsgrad i den officiella statistiken. Om urbaniseringsgraden ökar behöver det därmed inte betyda att fler människor flyttar från landsbygden in till städer.

Ett lands urbanisering brukar liknas vid en S-formad kurva, en så kallad urbaniseringskurva. Man brukar prata om tre faser.

DEN FÖRSTA FASEN utgör den tidiga urbaniseringen med start i det förindustriella sam-

hället vid 1800-talets början. Då var Sverige ett utpräglat bondesamhälle och 90 procent av befolkningen bodde på landsbygden. Vid denna tidpunkt fanns det runt 80 städer med så kallade stadsprivilegier. De flesta var små med dagens mått mätt. Enbart 24 städer

hade över 2 000 invånare och tre av dem hade över 10 000 invånare.

DEN ANDRA FASEN, tillväxtfasen, kommer med industrialiseringen och specialiseringen av tillverkning och service. Inflyttningen

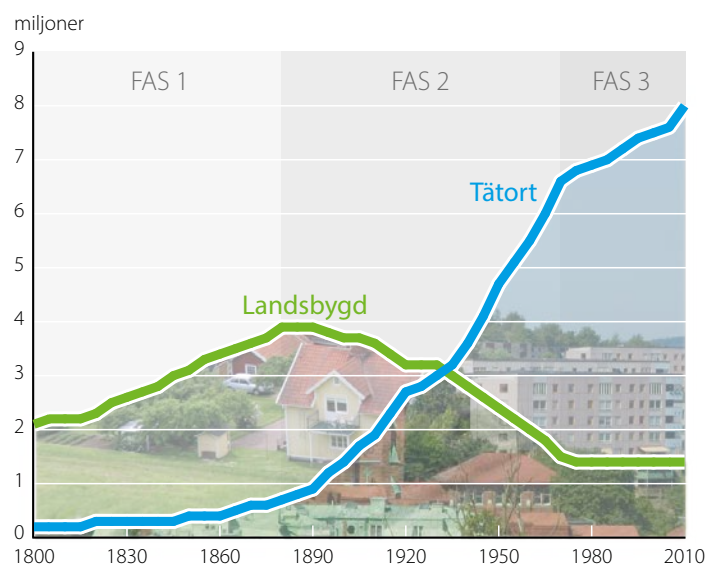
Som **TÄTORT** brukar vi i Sverige räkna tätbebyggda områden med minst 200 invånare och där avståndet mellan husen är mindre än 200 meter.

till städerna är då snabb och urbaniseringsgraden i Sverige ökade från 15 till 80 procent på mindre än 100 år. Åren runt slutet på 1800-talet och början på 1900-talet hade Sverige en tydlig urbanisering med folkflyttningar från landsbygd till dåtidens städer. Antalet städer över 10 000 invånare var nu 22. Stockholm var den i särklass största med 300 000 invånare vilket kan jämföras med 75 000 invånare 100 år tidigare.

Runt 1930 nåddes den demografiska brytpunkten, alltså att lika många bodde på landsbygd och i städer. 1960-talets så kallade miljonprogram, i kombination med det flyttningsbidrag som betalades ut till dem som flyttade närmare

TRE FASER I SVERIGES URBANISERING

Sveriges befolkning i tätort och på landsbygd, från 1800 till 2010

Så ser Sverige ut enligt Eurostat

Det kan vara knepigt att skapa gemensamma begrepp för att beskriva urbana områden, eftersom förhållandena är så olika i olika länder. Att räkna bebyggelsekoncentrationer på 200 invånare som tätort är ett bra mått ur ett skandinaviskt planeringsperspektiv. I många andra länder krävs större befolkning än 200 för att ett samhälle ska räknas som tätort.

EU:s statistikbyrå, Eurostat, använder sig av tre kategorier för att beskriva urban bebyggelse. Dessa kan översättas till storstad, mindre stad eller förort och glest befolkat område. Som stöd för indelningen använder sig Eurostat av kilometerutor. För att ett område ska klassas som storstad väljs kilometerutor ut med minst 1 500 invånare per kvadratkilometer. De områden där de skapar ett sammanhängande kluster om minst 50 000 invånare kallar Eurostat en stadsmiljö. För att räknas som mindre stad eller förort väljs kilometerutor med minst 300 invånare ut. Om det sammanhängande klustret av rutor består av minst 5 000 invånare så är det en mindre stad eller förort.

I nästa steg kopplar Eurostat de bildade klustren till ländernas kommuner för att kunna följa återkommande statistik för området. Kommunerna klassas då enligt följande:

- Om mer än hälften av kommunens befolkning återfinns i storstadsklustren klassas kommunen som en storstad.
- Om mer än hälften av kommunens befolkning bor utanför klustren har kommunen en låg urbaniseringsgrad och klassas därmed som en glest befolkad kommun.
- De kommuner där för få invånare bor utanför klustren och för få invånare samtidigt bor i storstadsklustren klassas som mindre stad eller förort.

Kommunernas storlek varierar över Europas länder vilket påverkar klassningen ovan. I främst Norden är kommunerna relativt stora till ytan. Exempelvis kan en kommun ha flera tätorter med tusentals invånare och en urbaniseringsgrad på runt 80 procent, med det svenska sättet att räkna, men ändå vara klassad som glest befolkad kommun av EU,

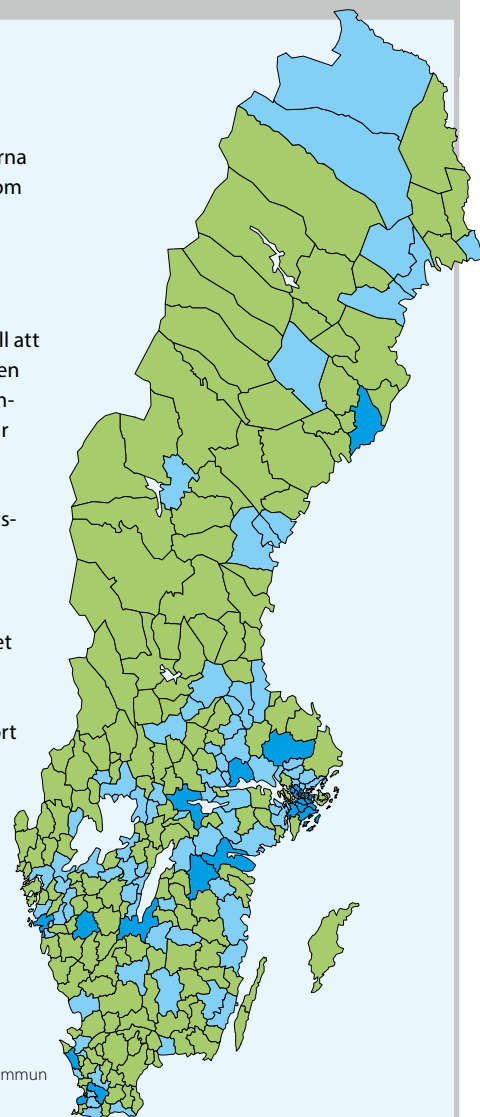
exempelvis räknas kommunerna Karlskrona och Kristianstad som glest befolkade.

Det kan också vara så att en kommun med stor yta och en markant större tätort bidrar till att hela kommunen klassas som en mindre stads- eller förortskommun. I Eurostats gruppering är exempelvis både Kiruna och Gällivare kommuner klassade som mindre stads- eller förortskommuner.

Enligt Eurostats sätt att räkna så är det 24 kommuner i landet som klassas som storstäder. Men då ingår exempelvis inte Gävle kommun där Gävle tätort har 71 000 invånare, då bebyggelsen är blandad och inte har tillräckligt många sammanhängande kilometerutor som uppfyller kravet på 1 500 invånare.

Urbaniseringsgrad för Sveriges kommuner enligt Eurostats definition, 2011

- Storstadskommun
- Mindre stads eller förortskommun
- Glest befolkad kommun

arbetstillfällena, kom att bidra ytterligare till inflyttningen till storstadsregioner och andra större tätorter.

DEN TREDJE FASEN, stabiliseringsfasen, innebär att

ökningen av den urbana befolkningen har mattats av. Den svenska urbaniseringen som folkflyttning från land till stad är i stort avslutad. Landsbygdsbefolkningen räknat i absoluta tal minskar inte längre.

Sett till urbaniseringsgrad har andelen av befolkningen som bor i tätort gått från 81 procent 1970 till 85 procent 2010 då den senaste tätortsavgränsningen gjordes i Sverige. ■

Stefan Svanström

arbetar med geografiska informationssystem på SCB
08-506 945 58
stefan.svanstrom@scb.se

Det är vanligare att människor är utsatta för risk för fattigdom eller social utestängning i glesbefolkade områden i EU jämfört med tätare befolkade områden. Men variationen mellan länderna är stor och det finns länder där risken är högre i städerna.

EU - var fjärde är fattig i glesbygd

» EU har som mål att minska fattigdomen i Europa till år 2020. För att följa upp målet använder man ett övergripande mått bestående av tre indikatorer för att mäta vad de definierar som risk för fattigdom eller social utestängning. Den första, *risk för fattigdom*, beskriver vilka inkomster människor har i relation till andra. Den andra indikatorn, *allvarlig materiell fattigdom*, försöker fånga brister i materiell standard. Det tredje måttet, *låg arbetsintensitet*, tar fasta på personer som ingår i hushåll där de som är i arbetsför ålder har arbetat mindre än 20 procent av möjlig arbetstid. Personer som ingår i någon av de här grupperna anses leva i fattigdom eller social utestängning.

Enligt denna definition levde nästan var fjärde EU-invånare, eller 123 miljoner personer, i risk för fattigdom eller social utestängning 2013. För Sverige var motsvarande andel 15 procent eller drygt 1,4 miljoner personer.

DET ÄR VANLIGARE att unga, kvinnor, lågutbildade och arbetslösa lever i risk för fattigdom eller social utestängning. Men förutom dessa så kallade socioekonomiska faktorer finns också skillnader när man jämför den del av befolkningen som bor i städer med den del av befolkningen som inte gör det.

När man tittar på hur stor andel av befolkningen som bor i städer eller glesbefolkade områden brukar man använda sig av begreppet urbaniseringsgrad. EU använder tre nivåer av urbaniseringsgrad för officiell statistik: storstad, mindre stad eller förort och glest befolkade områden. Av EU:s befolkning bor

123

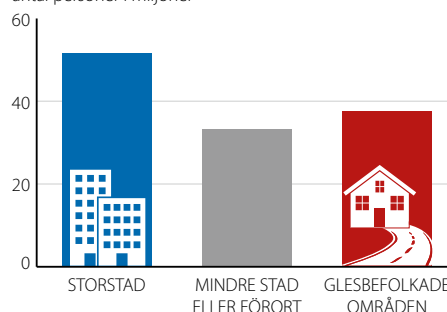
miljoner personer i Europa lever i risk för fattigdom eller social utestängning.

42 procent i storstäder, 27 procent i mindre städer eller förorter och 31 procent i glest befolkade områden. För Sverige är dessa andelar 40, 31 respektive 29 procent.

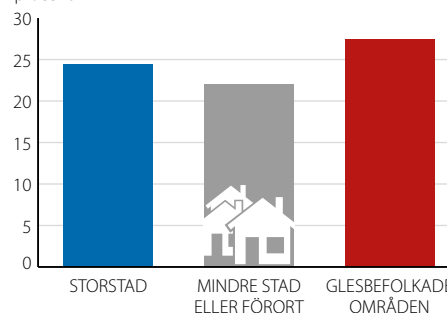
VAR FJÄRDE I GLESBYGD RISKERAR FATTIGDOM ELLER SOCIAL UTESTÄNGNING

Risk för fattigdom eller social utestängning i EU28 efter urbaniseringsgrad, antal och andel, år 2013

antal personer i miljoner

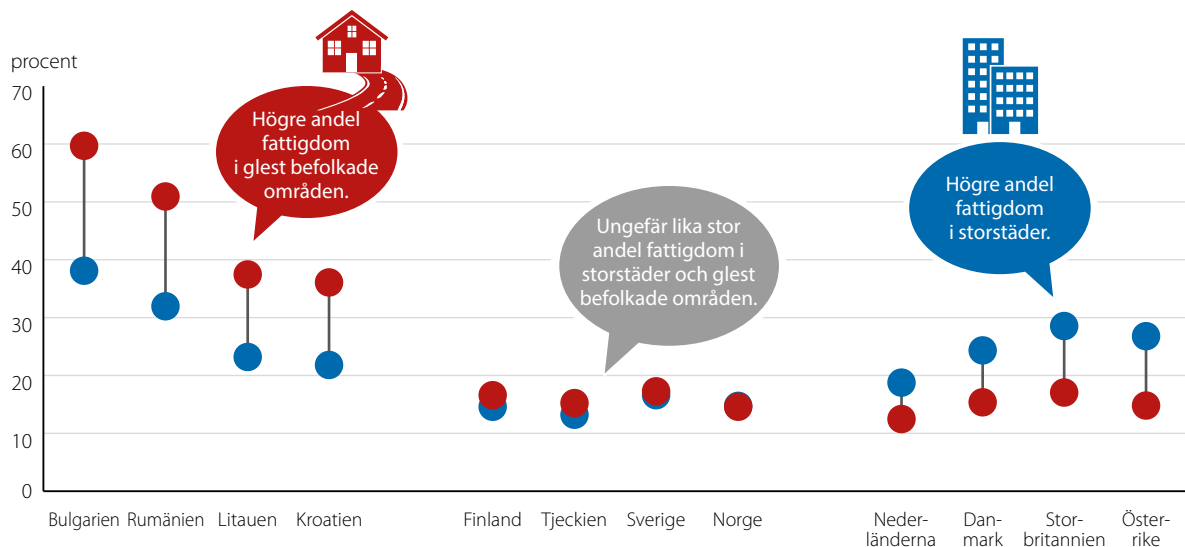
procent

Ser man till antalet personer som lever i risk för fattigdom eller social utestängning bor 52 miljoner i storstäder, 33 miljoner i mindre städer eller förorter och 38 miljoner i glest befolkade områden.

SMÅ SKILLNADER I SVERIGE

Risk för fattigdom eller social utestängning i ett urval av länder, efter urbaniseringsgrad, år 2013. Procent

Invånare i EU:s glest befolkade områden är i större utsträckning än invånare i mindre städer och förorter samt storstäder utsatta för risk för fattigdom eller social utestängning. År 2013 tillhörde 27 procent av befolkningen i glest befolkade områden den här gruppen. I mindre städer och förorter var andelen 22 procent och i storstäder 24 procent.

HUR STOR ANDEL DET rör sig om varierar dock kraftigt mellan de olika länderna. I en stor grupp länder i södra och östra Europa (Bulgarien, Rumänien, Estland, Lettland, Litauen, Grekland, Spanien, Italien, Portugal, Cypern, Kroatien, Ungern, Polen, och Slovakien) är risken för fattigdom eller social utestängning högre bland befolkningen i glest befolkade områden, i vissa fall markant högre. I Bulgarien och Rumänien lever mer än hälften av invånarna i glest befolkade områden i risk för fattigdom eller social utestängning. De är också här skillnaden mellan glest befolkade områden och storstäder är störst, drygt 20 procentenheter.

Det motsatta mönstret finns i en grupp länder i västra Europa (Danmark, Tyskland, Frankrike, Nederländerna, Österrike och Storbritannien). I dessa länder är risken för fattigdom eller social utestängning högre i storstäder. Mest markant är detta i Storbritannien och Österrike, men även i Danmark. Därmed skiljer sig Danmark från övriga nordiska länder som redovisar små skillnader i risk för fattigdom eller social utestängning mellan storstäder och glest befolkade områden. ■

FAKTA

Begrepp – risk för fattigdom eller social utestängning:

Indikatorn risk för fattigdom eller social utestängning består av tre delindikatorer:

- 1 RISK FÖR FATTIGDOM:** Ett relativt mått på inkomstfattigdom. Definieras som att leva på en disponibel inkomst som understiger 60 procent av medianinkomsten i landet.
- 2 ALLVARLIG MATERIELL FATTIGDOM:** Den som inte har råd med fyra eller fler av följande poster lever enligt definitionen i allvarlig materiell fattigdom: kan betala oförutsedda utgifter, har råd med en veckas semester per år, har råd med en måltid med kött, kyckling eller fisk varannan dag, har tillräcklig uppvärmning av bostaden, har kapitalvaror som tvättmaskin, färg-TV, telefon eller bil samt kan betala skulder.
- 3 LÅG ARBETSINTENSITET:** Hushåll där hushållsmedlemmarna i arbetsför ålder arbetat mindre än 20 procent av möjlig arbetad tid.

Det övergripande måttet, Risk för fattigdom eller social utestängning, inkluderar alla individer som ingår i åtminstone en av grupperna.

Källa: Eurostat, EU-SILC

Läs om hur Eurostat definerar urbaniseringsgrad på sid 27.

Thomas Helgeson

arbetar med välfärdsstatistik på SCB
08-506 944 34
thomas.helgeson@scb.se

HÖG VILJA TILL SVENSKT BISTÅND

BISTÅND Inte sedan 1980-talet har så många svenskar sagt sig vilja behålla eller öka biståndet till andra länder. Det visar förra årets opinionsmätning från Sida om svenskarnas kunskap om och attityd till global utveckling och bistånd.

Enligt den vill 66 procent behålla biståndet på nuvarande nivå eller öka det, medan 16 procent vill minska det. Sidas uppfattning är att flera pågående kriser och många människor på flykt bidrar till siffrorna.

Källa: Sida, www.sida.se

1 416

kronor per person köpte vi snabbmat för 2014. Snabbmatsförsäljningen utgjorde 12,5 procent av den totala restaurangförsäljningen.

Källa: SCB, www.scb.se

TRONSKIFTE PÅ NAMNTOPPEN

NAMN Efter tre år med Alice på förstaplatsen skedde ett skifte 2014 och Elsa tog över som det vanligaste tilltalsnamnet för nyfödda flickor. Namnet Elsa gavs till 850 nyfödda förra året. När det gäller pojknamn så var Lucas för andra året i rad det vanligaste namnet med 860 nya bärare.

Källa: SCB, www.scb.se

Dubbelarbete gör pappor mer sjuka

Pappor har ökad risk för att bli sjukskrivna när de tar ett större ansvar för hemarbetet, detta samtidigt som mammornas sjukskrivningar minskar. Det framgår av en studie som Försäkringskassan har gjort.

Samtidigt ligger kvinnors och mäns sjukskrivningsrisker på olika nivåer från början, där kvinnor har en högre utgångsnivå. Med ökad jämställdhet närmar sig kvinnor och män varandra och riskerna för sjukskrivning utjämnas.

Källa: Försäkringskassan, www.forsakringskassan.se

Följ SCB på Facebook/statisticssweden

NU FORTSÄTTER BARNNS SKULDER ATT MINSKA

EKONOMI Skulderna hos barn under 18 år har minskat med närmare en fjärdedel sedan 2013. Det visar Kronofogdens siffror för 2014.

Barnens skulder gäller särskilt böter, skatter och skadestånd, men också ersättning till brottsoffer genom Brottsoffermyndigheten. Tack vare de senaste årens förändringar i lagen har föräldrars möjlighet att skuldsätta barn begränsats.

Källa: Kronofogden, www.kronofogden.se

I mitten av mars beräknas det för första gången finnas fler män än kvinnor i Sverige. En viktig anledning till att männen nu blir fler är att mäns medellivslängd ökar fortare än kvinnors.

Källa: SCB, www.scb.se

Ökning av kvinnliga chefer i världen

De senaste 20 åren har antalet kvinnor i ledande befattningar ökat i världen, visar en ny rapport med data från 80 länder från den internationella arbetsorganisationen, ILO.

Studien visar att kvinnor uppnått 20 procent eller mer av samtliga styrelseposter i en handfull länder. Norge har den högsta andelen företag med en kvinnlig ordförande, 13 procent, tätt följt av Turkiet med 11 procent. När det gäller kvinnliga chefer har Jamaica den högsta andelen, 59 procent, medan Jemen har minst med 2 procent.

Källa: International Labour Organization, www.ilo.org

NEDÅTGÅENDE TREND FÖR SVARTJOBB

ARBETE Andelen som säger sig känna någon som har arbetat svart har minskat de senaste åren. Enligt en undersökning från 2014 svarade 78 procent att de inte känner någon som har anlitat svart arbetskraft under det senaste året, mot 69 procent för två år sedan. Det är också färre som känner personer som har arbetat svart. I år svarade 22 procent att de känner någon som arbetat svart under det senaste året. Motsvarande siffra 2012 var 29 procent.

Källa: Skatteverket, www.skatteverket.se

ANTALET BILAR I TRAFIK ALLT FLER

TRAFIK Antalet personbilar i trafik i Sverige ökade 2014 med 2 procent, enligt statistik från Trafikanalys. Vid årsskiftet fanns det 4 585 520 bilar i trafik i Sverige, vilket ger en biltäthet på 471 per 1 000 invånare. Störst ökning av antalet personbilar hade Stockholms län, följt av Jönköpings, Hallands och Dalarnas län med 2,3 procent.

Källa: www.trafa.se

KÖNSSKILLNADER I KRÄNKNINGAR PÅ NÄTET

BROTT Det finns tydliga könskillnader i nätkränkningar som anmäls till polisen. Det vanligaste skälet till polisanmälan bland flickor är att bilder på dem hade publicerats på internet (23 procent), medan 33 procent av pojkar uppgav att de hade fått motta dödshot eller hot om våld med vapen. De flesta ärenden läggs dock ner, visar en ny rapport från Brottsförebyggande rådet.

Källa: Brottsförebyggande rådet, www.bra.se

SCB tackar

Tack vare våra uppgiftslämnare – privatpersoner, företag, myndigheter och organisationer – kan SCB tillhandahålla tillförlitlig och aktuell statistik som tillgodoser samhällets informationsbehov.

13 %

motionerade aldrig sammanhängande under minst 30 minuter år 2012/2013.

Källa: SCB (ULF/SILC), www.scb.se

FÖRSÄLJNING AV ANTIBIOTIKA MINSKAR

HÄLSA Den totala antibiotikaförsäljningen fortsatte att minska under 2014 och landade på 4 procent färre recept jämfört med 2013. Minskningen sågs i alla åldersgrupper och i hela landet, konstaterar Folkhälsomyndigheten. Utvecklingen pekar mot att de nationella rekommendationerna för hur antibiotika ska användas följs i allt större omfattning.

Källa: Folkhälsomyndigheten, www.folkhalsomyndigheten.se

Patienter vill diskutera dåliga vanor

Ohälsosamma levnadsvanor bidrar mest till sjukdomsburden i Sverige. Men en ny undersökning från Socialstyrelsen visar att de flesta patienter är positiva till samtal med vården om sina vanor och till att få hjälp att förändra dem. Nio av tio som fått råd kring tobaksbruk, riskbruk av alkohol, otillräcklig fysisk aktivitet eller ohälsosamma matvanor är nöjda.

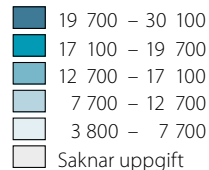
Källa: Socialstyrelsen, www.socialstyrelsen.se

Högst inkomster bland äldre i Luxemburg

Läs mer om äldres inkomster i Europa på s. 18–19

Medianinkomster för personer 65 år eller äldre, i euro, år 2013. Köpkraftsjusterade nettointkomster för konsumtionsenheter.

En jämförelse av inkomster bland personer som är 65 år eller äldre i olika europeiska länder visar att äldre i Luxemburg har den högsta inkomstnivån, drygt 30 000 euro per så kallad konsumtionsenhet år 2013. Därefter följer Norge, Schweiz, Österrike och Frankrike med inkomster omkring 20 000–25 000 euro.

För att kunna jämföra inkomster mellan länder är dessa inkomster köpkraftsjusterade, det vill säga man har tagit hänsyn till att prisnivån skiljer sig åt mellan olika länder.

Av de 31 länder som jämförs här kommer Sverige på 9:e plats, med inkomster på drygt 17 000 euro.

Lägst inkomst har äldre i Rumänien, Serbien och Bulgarien. Där motsvarar den köpkraftsjusterade inkomsten för personer som är 65 år eller äldre knappt 4 000–5 000 euro per konsumtionsenhet och år.

